

Beköszöntött az ingaállamok és a középhatalmak korszaka

Geopolitikai elemzés

2023. október

1. Vezetői összefoglaló

1.1. A középhatalmak ingaállamként mozognak a globális erőterek között

A középhatalmaknak a történelem folyamán általában az a sors jutott, hogy szövetségi politikát folytathattak: választhattak, hogy melyik nagyhatalom mellé rakják le a garasukat, háborúkat eldöntő, előnyöket, zsákmányrészt remélő csatlósként. **Az unipoláris világrend felbomlásával és a globalizáció regionalizációjává átfordulásával úgy tűnik, hogy a globális dél középhatalmai egyedülálló lehetőséget kapnak.** Befolyásuk és autonómiájuk, azaz döntési szabadságfokuk és szuverenitásuk komolyan, akár még valós gazdasági-katonai erejüknél is jobban megnőhet.

A Makronóm Intézet az érintett országokat a szakmai körökben elterjedt „hintaállam” kifejezés helyett ingaállamokként azonosította: amíg a hidegháború alatt a hintaállamok csupán az Egyesült Államok és a Szovjetunió között egyensúlyozhattak, a XXI. század ingaállamai egy multipoláris nemzetközi térben jóval nagyobb szabadsággal és ingaszerű mozgási képességgel rendelkeznek.¹ Ezek az országok fejlettségükben, kihívásaikban meglehetősen különbözők, ugyanakkor számos olyan aspektusban hasonlítanak, amelyek [lehetővé teszik](#) globális szerepvállalásukat: a globális értékláncok kritikus szakaszaiban versenyelőnyük van, jelentős saját tőke mozgósítása mellett a külföldi befektetések számára is különösen ígéretes célpontnak számítanak, de akár politikai vezetőik nemzetközi rendről alkotott víziójának szolgálatába is állíthatják a gazdaságukat. A vizsgált hét ingaállam közül hat, Brazília, India, Indonézia, Szaúd-Arábia, Dél-Afrika és Törökország regionális vezető szerepre tör. Tőlük különbözik valamelyest Kazahsztán, amelynek egykori szovjet tagköztársaságként jóval erősebb geopolitikai korlátai vannak, az ambíciói ugyanakkor hasonlóak az imént felsorolt ingaállaméhoz.

1.2. Eljött az ingaállamok kora?

Az ingaállamok mélyebb ismerete segíthet a globális dél államaival való hatékony együttműködés kialakításában. Ezeknek az országoknak nincs egységes ideológiai hátterük, ugyanakkor közös bennük, hogy pragmatikus hozzáállásuk segíti a külpolitikájukat. A gazdasági prosperitás jegyében olyan országokkal is együtt tudnak dolgozni, amelyekkel ideológiai-politikai kérdésekben eltérő a véleményük. Egyre nagyobb részt hasítanak ki a nemzetközi kereskedelemről, miközben új regionális üzleti központokká válnak. A működőtőke-mozgások is segítik őket, amelyek során még Kína felől is elterelik a befektetéseket: a friendshoring (gyártás áttelepítése „baráti” országokba) és a nearshoring (gyártás közelebb telepítése az anyaországhoz és a végső fogyasztókhoz) folyamatai is kedveznek számukra. Ezen államok a saját régiójukban vezető szerepre törnek, és az egész globális dél barométereiként mutatják az új gazdasági, politikai folyamatokat, trendeket. Az olyan konfliktusokban, mint az ukrajnai háború, különböző álláspontot képviselnek, de a hét ingaállam egyike sem állt teljes mellszélességgel a Nyugat mellé, főleg nem az Ukrajnának szánt fegyverszállítás kérdésében, és többségük még mindig élénk kereskedelmet folytat Oroszországgal.

Minden ingaállamnak van egy úgynevezett lengési tartománya, vagyis bizonyos kérdésekben arra vannak kényszerítve, hogy elköteleződjenek valamelyik nagyhatalom mellett, míg más kérdésekben szabadon mozoghatnak. India például a Quad-együttműködéshez csatlakozott, Indonézia pedig Kínával kooperál szorosan az elektromobilitáshoz szükséges nyersanyagok

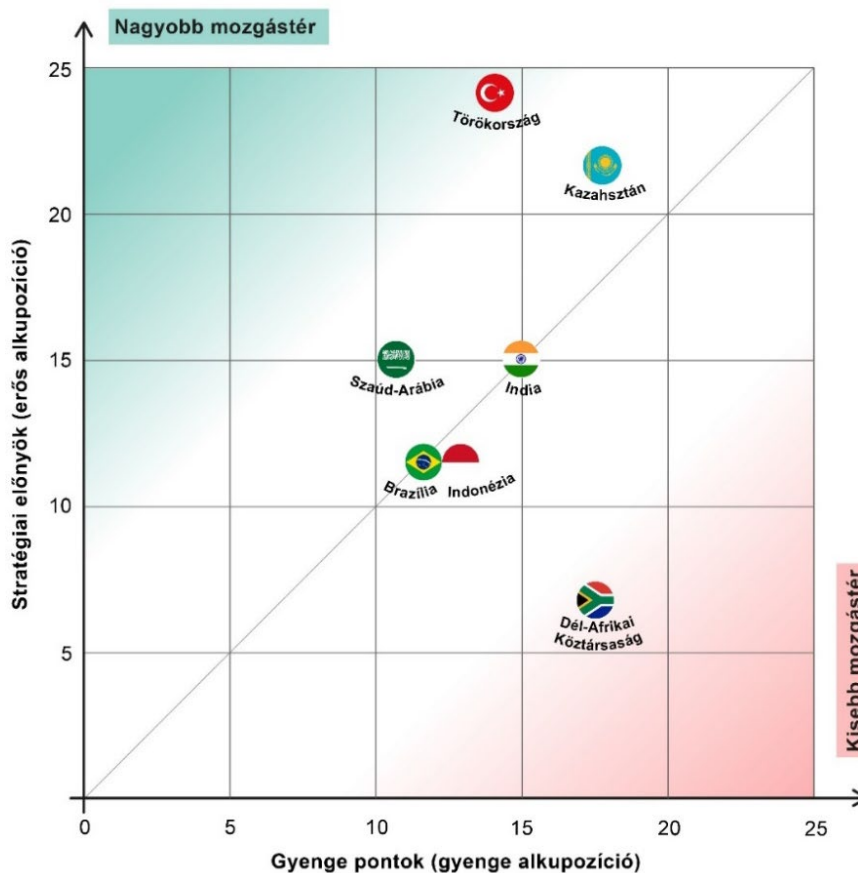
¹ A Makronóm Intézet elemzését a German Marshall Fund (GMF) [hintaállamokól](#) szóló tanulmánya inspirálta.

kitermelésében. A csúcstechnológia megszerzéséhez saját kapacitás híján választaniuk kell az Egyesült Államok és Kína között. Az ingaállamok sokat nyerhetnek a klímapolitikán is, elsősorban a szén-dioxid-kvóta-kereskedelmen: az erdőirtások ellen küzdő nemzetközi pénzek nagy része Indonéziába, Brazíliába és Indiába jut végül.

Magyarország nem tekinthető középhatalomnak, de az ingaállamok sok tekintetben példaként állhatnak előttünk. Egyrészt érdemes velük fejleszteni a kereskedelmi és befektetési kapcsolatokat, másrészt a saját autonómiánk és geopolitikai szabadságfokunk növelése stratégiai érdekünk, és elleshetünk tőlük néhány módszert a sokoldalú diplomácia művészetének terén is. Mindig is azok az országok voltak és lesznek helyzeti előnyben, akik időben reagálnak a világpolitikai változásokra. **Az ingaállamok motivációinak és világgazdaságban betöltött szerepüknek megismerésével Magyarország számára is számos új lehetőség nyílik: hazánk a globális déli és a globális északi tőke találkozási pontjaként jelentősen profitálhat az új, átalakuló világrendből.**

Az alábbi grafikon az egyes ingaállamok külpolitikai alkupozícióihoz viszonyított geopolitikai mozgásterét mutatja. A stratégiai előnyökhöz és gyenge pontokhoz jelentőségükhöz mérten 1-től 5-ig terjedő pontszámot rendeltünk, majd a kapott összpontszámok alapján az államokat egy koordináta-rendszerben ábrázoltuk. Az ábra megmutatja, hogy bizonyos országoknak, mint például Indonéziának relatív kevés a stratégiai előnye, ugyanakkor a kitettségük sem jelentős. Szaúd-Arábia a kőolaj exportja miatt rendkívül előnyös gazdasági pozícióban van, de a védelmi ipara szinte teljes mértékben függ az Egyesült Államoktól, így a védelmi kitettsége szintén jelentős. A vizsgált államok közül a legnagyobb mozgásteret Törökországnak van, amelynek a meghatározó gazdasági és katonai erejét tovább növeli kiemelt földrajzi helyzete.

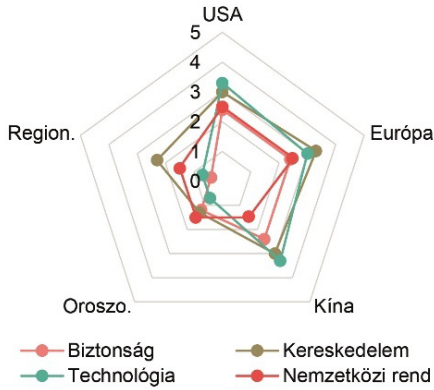
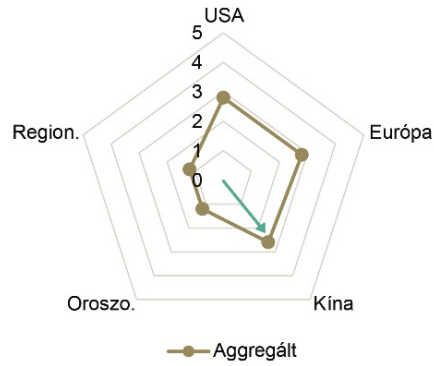
Az ingaállamok geopolitikai mozgásterere

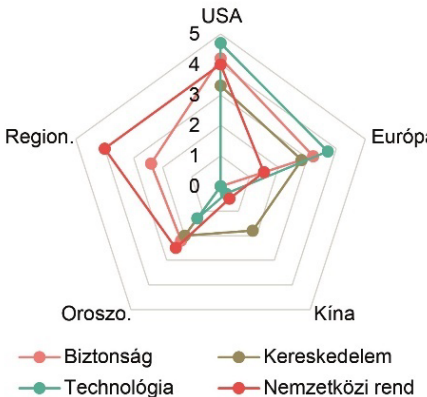
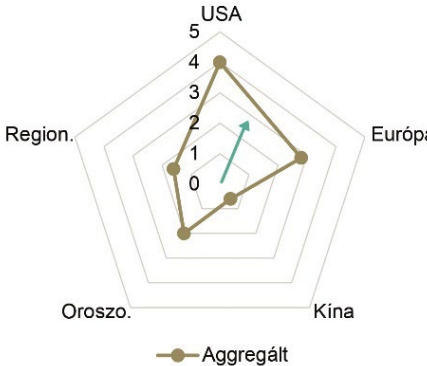

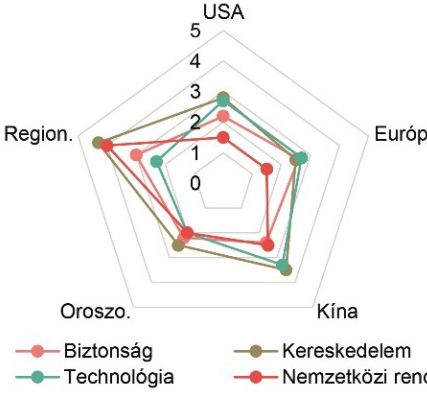
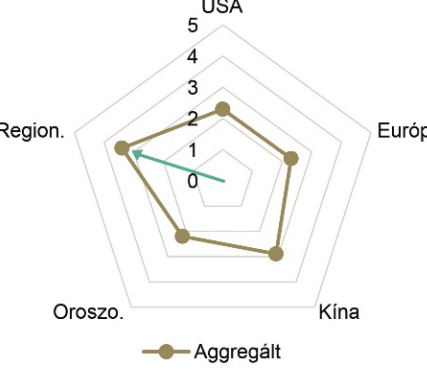
Forrás: Makronóm Intézet

1.3. Országprofilok

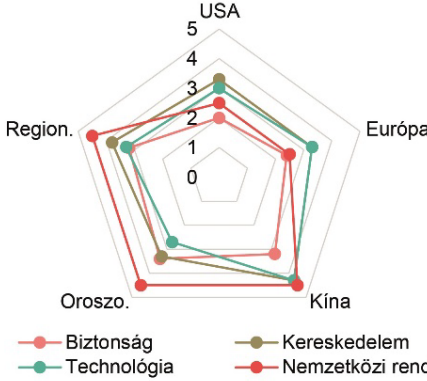
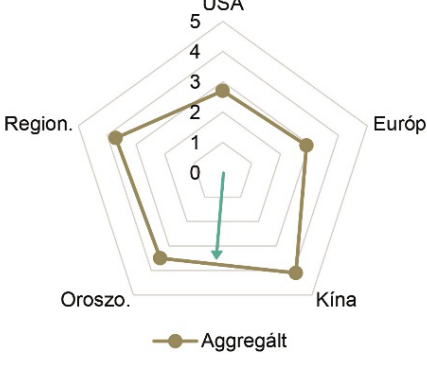
Az alábbi táblázat az országelemzések során megállapított olyan kulcsfontosságú stratégiai előnyöket és gyenge pontokat foglalja össze, amelyek behatárolják az ingaállamok „lengési tartományát”, és amelyek erősen befolyásolják ezen országokat külkapcsolataik alakításakor.

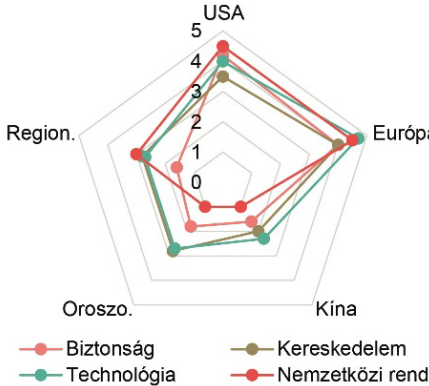
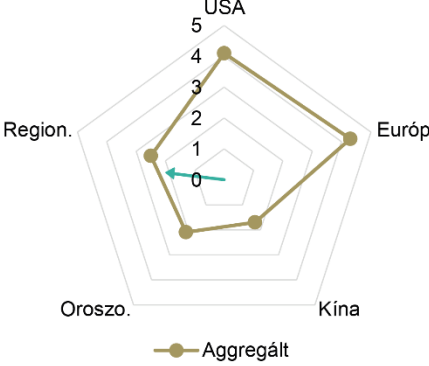
Ország	Stratégiai előnyök	Gyenge pontok	Lengési tartomány
 <p>Brazília kiegyensúlyozott külpolitikát folytat, amelyet elősegít földrajzi elszigeteltsége a globális nagyhatalmaktól. A nyersanyagokban és mezőgazdasági területekben gazdag dél-amerikai ország elsődleges célja a saját gazdasági érdekeinek leginkább megfelelő nemzetközi rendszer kialakítása. Míg a nyugati világ katonai téren működik a legszorosabban együtt Braziliával, addig Kína az első számú kereskedelmi partnerévé és a gyorsan digitalizálódó ország fontos technológiai beszállítójává lépett elő. Oroszországtól a mezőgazdasághoz nélkülözhetetlen műtrágyán keresztül függ, így velük sem vállalhat komoly konfliktust. Brazília eddig elzárkózott a regionalizációs törekvésektől, de az új brazil kormány már elkötelezett a regionális kapcsolatok erősítése mellett.</p>	<p>A legnagyobb szójababexportőr: a globális export felét birtokolja és Kína a legnagyobb felvásárlója, ahol fontos része az élelmezésnek.</p> <p>A globális nióbbiumkitermelés több mint 90 százalékáért felel, ami fontos anyaga az autóipar-nak, az energiaiparnak és a rakéták, valamint repülőgépek gyártásának.</p> <p>A második legnagyobb reguláris hadserege van a nyugati féltekén az USA után.</p>	<p>Jelentős az oroszországi műtrágya-import-kitettsége: nitrogénalapú esetében 25, káliumalapú esetén 40 százalékban.</p> <p>Az ásványi, mezőgazdasági és egyéb elsődleges termékek exportja Brazília GDP-jének több mint a felét jelenti. Az aránytalanul nagy Kínába irányuló kivitele miatt a gazdasága erősen függ az ázsiai nagyhatalom teljesítményétől.</p> <p>A gyenge oktatási rendszer, a szakképzett munkaerő hiánya, valamint az infrastrukturális hiányosságok visszafoghatják a külföldi beruházási hajlandóságot és a gazdasági növekedést.</p> <p>A környezetvédelmi hiányosságok (pl. erdőirtás) hátráltatják a gazdasági kapcsolatokat a nyugati országokkal.</p>	<p>Brazília - részterületenként</p> <p>Brazília - aggregált</p>

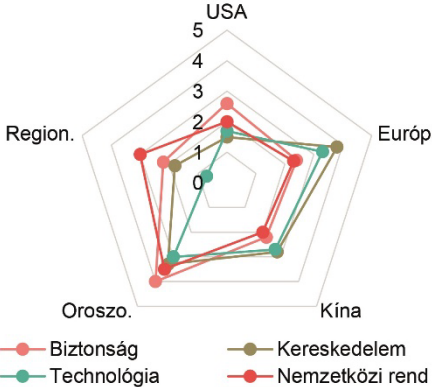
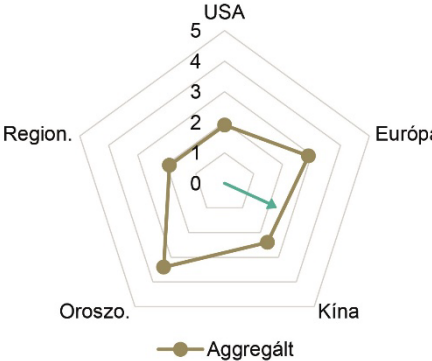
Ország	Stratégiai előnyök	Gyenge pontok	Lengési tartomány
 <p>India eddig elhatárolódott a regionális rivális Kínától határvitáik és katonai szembenállásuk következtében, bár az egyre fontosabbá váló közös BRICS-tagság jó kapcsolódási pontot jelent. Ennek ellensúlyozására az USA-val ápol szoros kapcsolatot, amely a legnagyobb kereskedelmi partnere és a legfontosabb exportpiaca, de kiemelt kapcsolatban állnak a technológia, az oktatás és tudomány, illetve a biztonságpolitika területén is. A drasztikusan növekvő energiaigényű India azonban nem követi kérdés nélkül az amerikai irányvonalat: a kereskedelem és a haditechnika területén is együttműködik a fegyvereinek 80 százalékát biztosító Oroszországgal, miközben Európával szintén mélyülnek a kereskedelmi összeköttetései.</p>	<p>A világ harmadik legnagyobb finomítottkőolaj-exportőre 6,6 százalékos globális részesedéssel.</p> <p>Az információs technológia (IT) terén magas befektetési potenciállal rendelkezik.</p> <p>Nagy és olcsó munkaerő-tartalékaik vannak, így a nyugati országok Kínáról való gazdasági leválásának egyik nagy nyertese lehet.</p> <p>Az Egyesült Államok erősen függ az indiai IT-háttér szolgáltatásoktól.</p>	<p>Növekvő energiaéhség: India a világ harmadik legnagyobb kőolajimportőre, olajszükségletének több mint 80 százalékát importálja, és az arány folyamatosan növekszik.</p> <p>Orosz hadiipari kitettség: bár az új hadibeszerezéseit diverzifikálja, a fegyvereinek 80 százaléka orosz gyártmány.</p> <p>Kínával és Pakisztánnal folyamatosan a határ menti konfliktusok.</p> <p>Lemaradásban van a tudományos és technológiai fejlesztésekben: Kína közel kétszer annyi STEM-hallgatót képez, mint India, Kína a GDP 2 százalékát költi K+F-re, míg India 0,7 százalékot.</p> <p>A legnagyobb kivándorlóország a világon (a magasan képzett munkaerő terén).</p>	<p>India - részterületenként</p> <p>India - aggregált</p>

Ország	Stratégiai előnyök	Gyenge pontok	Lengési tartomány
 <p>Indonézia a legkevésbé elkötelezett ingaállam, saját regionális szövetsége, az ASEAN jelenti számára az elsődleges prioritást. Ugyan kis mértékben, de a szoros gazdasági kapcsolata miatt inkább Kína felé húz. Peking ugyanis számos infrastrukturális, valamint a zöldátálláshoz elengedhetetlen nikkel exportjára irányuló beruházást eszközölt a szigetországban. Indonézia lehet a friendshoring egyik fő nyertese, ugyanis a Kínát elhagyó vagy az ellátási láncokat diverzifikáló nyugati vállalatok számára az ASEAN-tagok új alternatívát kínálnak. Indonézia kockázatot lát a Quad-együttműködésben (Ausztrália, India, Japán és USA), mivel az ASEAN regionális befolyásának csökkenését látja benne.</p>	<p>A globális nikkelkitermelés 26,3 százaléka felett rendelkezik, ami az ipar számos területének fontos alapanyagát jelenti, szerepe a zöldátállás miatt kritikussá válik. Az ország most a nikkel feldolgozását erősítené, egyes elemzések szerint 2022 és 2029 között a globális nikkelpiac 75 százalékáért fog felelni.</p> <p>Korlátozza bizonyos nyersanyagainak exportját, helyette a hazai feldolgozást támogatja.</p> <p>Természetesgumi-exportjára erősen támaszkodik a globális járműipar, az EU teljesen importra szorul, amelynek mintegy 30 százaléka Indonéziából származik.</p>	<p>Hiányoznak a nagy infrastrukturális beruházások.</p> <p>A piac széttagolt: kiterjedt szigetvilág számos szigettel és etnikai sokféleséggel, ami zavargásokhoz vezethet (Pápua).</p> <p>Nagymértékben ki van téve a természeti katasztrófáknak (vulkánkitörések, hurrikánok és földrengések).</p> <p>Függés a nyersanyagexporttól, ami a teljes kivitel 20 százaléka.</p> <p>A klímaváltozás és a nemzetközi környezetvédelmi szabályozások nyomás alá helyezik a mezőgazdaságot.</p> <p>Egyre erősödő kínai gazdasági befolyás mind az anyaország, mind a bevándorló vagyonos kínaiak oldaláról. Jelentős a kínai kereslet változásainak való kitettség.</p>	<p>Indonézia - részterületenként</p> <p>Indonézia - aggregált</p>

Ország	Stratégiai előnyök	Gyenge pontok	Lengési tartomány																																			
<div data-bbox="206 293 409 429" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="432 293 705 922"> Szaúd-Arábia az USA és Kína között egyensúlyoz, azonban az utóbbi időszakban rohamosan közeledik Peking felé. Habár Rijád biztonsági szempontból még az USA-ra van utalva, gazdasági és politikai téren Kína egyre nagyobb befolyásra tesz szert: az ázsiai ország a szaúdi olaj legnagyobb felvásárlója, és az iráni–szaúdi diplomáciai kapcsolatok újraindulásának fő közreműködője. Az olajkitermelés és a kőolajárak szabályozásában Oroszországgal szorosabban együttműködik, mint az USA-val. Rijád igyekszik diverzifikálni a gazdaságát, hogy a kőolaj mellett más exportképes termékei is legyenek, és ennek érdekében minden fontos globális szereplő felé nyit. </p>	<p data-bbox="728 293 1120 391">A világ kőolajellátásának 12 százalékáért felel, napi 12 millió hordó kitermeléssel.</p> <p data-bbox="728 411 1120 515">Az EU, az Egyesült Államok és Kína is jelentősen függ a szaúdi olajtól.</p> <p data-bbox="728 536 1120 635">A Vision 2030 projekttel elindult a gazdasági szerkezet diverzifikálása és fenntarthatóvá alakítása.</p> <p data-bbox="728 655 1120 722">Javultak a diplomáciai kapcsolatai a szomszédos országokkal.</p>	<p data-bbox="1142 293 1572 464">Függ az amerikai fegyverimporttól. A GDP 8 százalékát fordítja katonai célokra, míg a teljes fegyverimport 78 százalékát az Egyesült Államoktól vásárolja.</p> <p data-bbox="1142 485 1572 620">Továbbra is olajeladásokból származik az állam bevételeinek a 60 százaléka, míg a többi szektor nem mutat fejlődést.</p> <p data-bbox="1142 641 1572 740">Erős a függés a főként Indiából és Délkelet-Ázsiából érkező olcsó külföldi munkavállalóktól.</p>	<div data-bbox="1621 293 2042 323" data-label="Section-Header"> <p>Szaúd-Arábia - részterületenként</p> </div> <div data-bbox="1621 336 2069 730" data-label="Figure"> <table border="1"> <caption>Szaúd-Arábia - részterületenként</caption> <thead> <tr> <th>Region</th> <th>Biztonság</th> <th>Kereskedelem</th> <th>Technológia</th> <th>Nemzetközi rend</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>USA</td> <td>4.5</td> <td>3.5</td> <td>3.5</td> <td>3.5</td> </tr> <tr> <td>Európa</td> <td>3.5</td> <td>3.5</td> <td>3.5</td> <td>3.5</td> </tr> <tr> <td>Kína</td> <td>3.5</td> <td>3.5</td> <td>3.5</td> <td>3.5</td> </tr> <tr> <td>Oroszo.</td> <td>3.5</td> <td>3.5</td> <td>3.5</td> <td>3.5</td> </tr> </tbody> </table> </div> <div data-bbox="1675 746 1993 777" data-label="Section-Header"> <p>Szaúd-Arábia - aggregált</p> </div> <div data-bbox="1621 790 2069 1168" data-label="Figure"> <table border="1"> <caption>Szaúd-Arábia - aggregált</caption> <thead> <tr> <th>Region</th> <th>Aggregált</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>USA</td> <td>3.5</td> </tr> <tr> <td>Európa</td> <td>3.5</td> </tr> <tr> <td>Kína</td> <td>3.5</td> </tr> <tr> <td>Oroszo.</td> <td>3.5</td> </tr> </tbody> </table> </div>	Region	Biztonság	Kereskedelem	Technológia	Nemzetközi rend	USA	4.5	3.5	3.5	3.5	Európa	3.5	3.5	3.5	3.5	Kína	3.5	3.5	3.5	3.5	Oroszo.	3.5	3.5	3.5	3.5	Region	Aggregált	USA	3.5	Európa	3.5	Kína	3.5	Oroszo.	3.5
Region	Biztonság	Kereskedelem	Technológia	Nemzetközi rend																																		
USA	4.5	3.5	3.5	3.5																																		
Európa	3.5	3.5	3.5	3.5																																		
Kína	3.5	3.5	3.5	3.5																																		
Oroszo.	3.5	3.5	3.5	3.5																																		
Region	Aggregált																																					
USA	3.5																																					
Európa	3.5																																					
Kína	3.5																																					
Oroszo.	3.5																																					

Ország	Stratégiai előnyök	Gyenge pontok	Lengési tartomány
 <p>A Dél-afrikai Köztársaság viszonylag távol áll a nyugati hatalmaktól, amelyekkel leginkább gazdasági jellegű kapcsolatokat ápol, azonban a Kínával és Oroszországgal folytatott együttműködése már jóval szorosabb: az előbbi az ország legfőbb technológiai partnere, míg utóbbival a politikai kapcsolatai erősek. A biztonság terén elsősorban a BRICS-partnereivel tart, de rendez időnként közös hadgyakorlatokat a nyugati államokkal is. Dél-Afrika új, multilaterális alapokra épülő nemzetközi intézményrendszer kialakítását igyekszik elérni, ennek érdekében mind a BRICS-tagokat, mind pedig a tágabb értelemben vett globális dél államait támogatja. Az ország a kontinens egyik vezető hatalmaként aktív közvetítő szerepet játszik az afrikai belső konfliktusok megoldásában.</p>	<p>A platinumcsoport palládiumon kívüli fémjeinek legnagyobb kitermelője 75 százalékos globális részesedéssel, amelyek fontos alapanyagai a fém-, a jármű- és a nagy teljesítményű akkumulátortgyártásnak.</p> <p>A kontinens egyik legfejlettebb pénzügyi piacával és bankrendszerével büszkélkedhet.</p>	<p>A szén a legfontosabb energiaforrása, a kiváltásában komoly nyugati segítségre szorul.</p> <p>A Világbank szerint a világ leg-egyenlőtlenebb országa, a munkanélküliség ráta 33 százalék.</p> <p>A közkiadások nem hatékonyak, mindent áthat a korrupció.</p> <p>A villamos energiáért felelős állami társaság számos korrupciós botrány után jelenleg képtelen megszakítások nélkül elektromos áramot biztosítani. Ez komoly gazdasági károkat okoz és a külföldi befektetőket is elriasztja. Az idén a lakosság már az ideje több mint negyedét elektromos áram nélkül töltötte.</p> <p>Hiányosak a közvetlen külföldi befektetések, miközben a teljesítmény erős függésben áll az ingatag külföldi tőkétől.</p> <p>Előregedő és hiányos infrastruktúra (közlekedés, energia) jellemzi.</p>	<p>Dél-Afrika - részterületenként</p> <p>Dél-Afrika - aggregált</p>

Ország	Stratégiai előnyök	Gyenge pontok	Lengési tartomány
 <p>Törökország NATO-tagként szoros együttműködésben áll az USA-val és Európával szinte minden téren, azonban Kínához és Oroszországhoz is erős kereskedelmi és technológiai szálak fűzik. Ankara támogatja a multilaterális nemzetközi rend kialakítását, és diverzifikálja a kapcsolatait a Közel-Keleten és Afrikában. Az ukrajnai háborúban többször közvetített a felek között, de annak ellenére, hogy Moszkva továbbra is fontos kereskedelmi partnere, Ukrajnának értékesít fegyvereket. Törökország célja, hogy kihasználja az egyedi és geopolitikai szempontból értékes földrajzi helyzetét Európa és Ázsia között, és logisztikai központtá váljon, bekapcsolva a Kaukázust és Közép-Ázsiát a világgazdaság keringésébe.</p>	<p>Földrajzi elhelyezkedéséből adódóan geostratégiai kulcsszereplő úgy a tengeri, mint a szárazföldi szállítványozásban. A legfontosabb exportpiacai közel fekszenek.</p> <p>A gyártási struktúra nagyon diverzifikált, erős termelési ismeretekkel rendelkezik.</p> <p>Két kritikus nyersanyag, a bór (48 százalék) és a földpát (32 százalék) legnagyobb kitermelője. Ezekből az Európai Unió ellátásának 99, illetve 51, valamint az antimonkészletek 63 százalékát biztosítja.</p> <p>Fiatal népessége mellé képzett munkaerő társul.</p> <p>Az Oroszország elleni EU-s szankciók miatt Törökország szerepe felértékelődött az orosz nyersanyagexportban, amelynek jelentős részét feldolgozza, majd továbbértékesíti.</p> <p>Az országban tartózkodó mintegy 5 millió menekülttel erős alkupozícióban áll a Nyugattal szemben.</p>	<p>Nagymértékben függ a külső, főként orosz fosszilisenergia-importtól, ráadásul a nukleáris energia terén is Oroszországra támaszkodik.</p> <p>A monetáris politikával kapcsolatos bizonytalanság és a rendkívül magas infláció még mindig komoly kihívást jelent.</p> <p>A török vezetés és a jelentős kurd kisebbség (20-25 százalék) között folyamatosak a belső konfliktusok, ami rontja a közbiztonságot és a politikai stabilitást.</p> <p>Területi vitái vannak Szíriával, valamint Görögországgal és Ciprussal, amelyek hátráltatják a puha hatalmi képességeit és a kapcsolatait az Európai Unióval.</p>	<p>Törökország - részterületenként</p> <p>Törökország - aggregált</p>

Ország	Stratégiai előnyök	Gyenge pontok	Lengési tartomány
 <p>Kazahsztánt egykori szovjet tagköztársaságként számos területen – de legfőképp a biztonságpolitikában – szoros szálak fűzik Oroszországhoz. Jelenleg még sok esetben a kazah vállalatok járulnak hozzá a Moszkvára kivetett nyugati szankciók megkerüléséhez. Habár a geopolitikai realitások ezt csak korlátozott mértékben engedik, az ukrajnai háború kitörése nyomán elindult Kazahsztán önállósodása. Asztana nem kíván ismét vasfüggöny mögé kerülni, így a kereskedelem diverzifikálása mellett – az EU itt már megelőzi Oroszországot – keresi az együttműködést a Nyugattal elsősorban politikai, Kínával pedig technológiai területen. Ennek nyomán a geopolitikai szárnyait bontogató ország 2022-ben kiugróan magas külföldi tőkét volt képes bevonítani.</p>	<p>Jelentős olaj-, gáz- és bányászati potenciállal büszkélkedhet.</p> <p>Az állam nettó hitelezői pozíciót élvez, és a szénhidrogén-kitermelésnek köszönhetően jól felszerelt szuverén vagyonalapja van.</p> <p>Bőségesen érkeznek a közvetlen külföldi tőkebefektetések.</p> <p>A globális uránkitermelés 43 százalékáért felel.</p> <p>Az EU mellett Oroszországgal és Kínával is erős gazdasági kapcsolatokat ápol.</p> <p>Kritikus nyersanyagokban az Európai Unió foszfor- és titánkészleteinek 65, illetve 36 százalékát biztosítja.</p>	<p>Földrajzi és történelmi szempontból egyaránt erős az orosz befolyás, amely a gazdasági, a biztonsági és a diplomáciai dimenzióban is érvényesül.</p> <p>Nem megfelelő a közúti, a kikötői és a villamosenergia-infrastruktúrája: a nyersanyagexport csaknem egésze orosz infrastruktúráján keresztül történik.</p> <p>Nagymértékben függ a nyersanyagexportjától (olaj, gáz, urán, vas, acél, réz), a gazdasága aluldiverzifikált.</p> <p>A piaci struktúrák versenyképessége gyenge.</p>	<p>Kazahsztán - részterületenként</p> <p>Kazahsztán - aggregált</p>

Tartalom

1. Vezetői összefoglaló	2
1.1. A középhatalmak ingaállamként mozognak a globális erőterek között	2
1.2. Eljött az ingaállamok kora?	2
1.3. Országprofilok	4
2. Módszertan	13
3. Országelemzések	14
3.1. Brazília	14
3.1.1. Gazdaság és kereskedelem: Peking vált a fő partnerré	14
3.1.2. Technológia: egyenlő érvényesülés, de felosztott dimenziók	14
3.1.3. Biztonságpolitika: kötéltańc Moszkva és a Nyugat között.....	15
3.1.4. Nemzetközi rend: újratervezés alatt.....	15
3.1.5. Brazília ingapolitikája a hatalmi központok között.....	16
3.2. India	17
3.2.1. Gazdaság és kereskedelem: India veheti át Kína korábbi szerepét a világgazdaságban	17
3.2.2. Technológia: nyugati szelek fújnak a technológiában.....	18
3.2.3. Biztonságpolitika: regionális konfliktusok, nyugati szövetségek.....	18
3.2.4. Nemzetközi rend: a minilateralizmus bajnoka	19
3.2.5. India ingapolitikája a hatalmi központok között.....	20
3.3. Indonézia	21
3.3.1. Gazdaság és kereskedelem: nyersanyagok helyett feldolgozott termék.....	21
3.3.2. Technológia: olcsó megoldások	22
3.3.3. Biztonságpolitika: zavaros tenger és a fegyverek dilemmája.....	22
3.3.4. Nemzetközi rend: fenyegető nagyhatalmak, ASEAN-barátok.....	22
3.3.5. Indonézia ingapolitikája a hatalmi központok között	23
3.4. Szaúd-Arábia	24
3.4.1. Gazdaság és kereskedelem: az olaj királysága nyit Kína felé	24
3.4.2. Technológia: diverzifikált nemzetközi együttműködés	24
3.4.3. Biztonságpolitika: erős az amerikai kötődés.....	25
3.4.4. Nemzetközi rend: semlegesen régi és új barátok között.....	25
3.4.5. Szaúd-Arábia ingapolitikája a hatalmi központok között.....	26
3.5. Dél-afrikai Köztársaság	27
3.5.1. Gazdaság és kereskedelem: erősödő üzletek, kelendő nyersanyagok.....	27
3.5.2. Technológia: amerikai újtechnológia, kínai kommunikáció.....	28
3.5.3. Biztonságpolitika: fegyverexport, hadgyakorlat, regionális közvetítés.....	28
3.5.4. Nemzetközi rend: globális reformok pártján	28

3.5.5. Dél-afrikai Köztársaság ingapolitikája a hatalmi központok között.....	29
3.6. Törökország.....	30
3.6.1. Gazdaság és kereskedelem: Oroszország kikapuja és Eurázsia hídjá.....	30
3.6.2. Technológia: modernizálás keleti és nyugati segítséggel.....	31
3.6.3. Biztonságpolitika: a Boszporusz öre kulcsszerepben a NATO-nál.....	31
3.6.4. Nemzetközi rend: a világ nem csak ötből áll.....	31
3.6.5. Törökország ingapolitikája a hatalmi központok között.....	32
3.7. Kazahsztán.....	33
3.7.1. Gazdaság és kereskedelem: már Európa vezet.....	33
3.7.2. Technológia: a nagyhatalmak csatateré.....	34
3.7.3. Biztonságpolitika: az orosz medve árnyékában.....	34
3.7.4. Nemzetközi rend: a kazah inga most kezd kilengeni.....	35
3.7.5. Kazahsztán ingapolitikája a hatalmi központok között.....	36
4. Politikai javaslatok.....	37
4.1.1. Nagyhatalmak számára.....	37
4.1.2. Középhatalmak számára.....	37
4.1.3. Többi nemzetállam számára.....	38

2. Módszertan

Jelen elemzés alapját a German Marshall Fund (GMF) által 2023 májusában publikált, a hintaállamokról szóló [tanulmány](#) jelenti, amely a vizsgált országok kvalitatív információit kvantitatív összehasonlításra alakítja, majd egy pókháló-, avagy radardiagram segítségével ábrázolja. Elemzésünk a GMF által publikálthoz képest jóval szélesebb adathalmazt, önálló kutatást, valamint Kazahsztán mint új, feltörekvő ingaállam kiértékelését is magában foglalja. A „hintaállam” kifejezés helyett célszerűbbnek tartjuk az „ingaállam” szó használatát, ugyanis utóbbi a sík helyett a térben való mozgásával jobban szemlélteti, hogy napjainkban az érintett országok már nem bipoláris, hanem multipoláris nemzetközi térben mozognak. Az ingaállamok a meghatározásunk szerint olyan országok, amelyeknek jelentős a befolyásuk a saját térségükben, viszont változó preferenciáik vannak a szélesebb nemzetközi kooperáció terén. Egy állam több különböző partnerrel is együttműködhet, tehát nem zéró összegű játékról beszélünk. Ennek okán az ingaállamok elutasítják a hidegháborús korszakból fennmaradt és a nyugati rendszer által hangoztatott bináris világméretű képet, amelynek törvényszerűsége az egyik oldal melletti elköteleződés. A diverzifikációs stratégiák célja az adott ingaállam erejének vagy szerepének a növelése, de akár egy potenciálisan agresszív nagyhatalom ellensúlyozása is lehet.

A GMF tanulmányából kiindulva az ingaállamok mozgási tartományát minden nagyhatalom esetén egy 0-tól 5-ig tartó skálán értelmezzük, amely értéket négy változó alapján számítottunk ki. A változók a következők: **biztonságpolitika** (biztonságpolitikai megállapodások, fegyverkereskedelem, valamint katonai-technológiai megállapodások), **gazdaság és kereskedelem** (gazdasági szankciók, kereskedelmi mérleg az egyes nagyhatalmakkal, valamint a preferált kereskedelmi partner), **technológia** (kiberbiztonság, infrastrukturális beruházások) és végül a **nemzetközi rend** fenntartásában preferált nagyhatalom. A skálán az 5 az egyértelmű nagyhatalmi partnert jelenti, a 0 pedig az adott nagyhatalommal való kooperáció elutasítását a kérdéses ügyben. A tanulmány az Egyesült Államok, Európa², Oroszország, Kína, illetve az egyéb államokkal való együttműködési hajlandóságot vizsgálja, amelyet minden ingaállam esetén ötágú pókhálódiagrammal szemléltetünk.

A vizsgálat időbeli lehatárolásánál jellemzően az elmúlt két év legfőbb geopolitikai és az egyes államok külgazdasági, valamint külpolitikai eseményei álltak. Az orosz–ukrán háború következtében az ingaállamok jellemzően a biztonsági dimenzióban igyekeztek irányt váltani, amelynek a hatásai közvetett módon a többi szektornál is jelentkeztek. A vizsgálat során megfigyelhetővé váltak bizonyos minták, mint például az, hogy a létbiztonságot érintő kérdésekben ezek az államok jellemzően a Nyugat, míg a kereskedelem és a befektetések terén inkább a keleti oldalt képviselő Kína felé tendálnak. Az értékek az egyes ingaállamok 2023 első felében felvett pozícióit tükrözik, amelyek a nemzetközi események függvényében változhatnak.

Fontos megjegyezni, hogy az államérdek nem minden esetben reprezentálja teljes mértékben a választott stratégiát. A társadalmi és történelmi örökségek, valamint a földrajzi elhelyezkedés jelentős korlátot jelent az ingaállamok cselekvései számára. Ennek ellenére a vizsgált államok pragmatikus politikájukkal sikeresen terjesztik ki regionális és globális szerepüket, miközben egyre nagyobb gazdaságot tudhatnak magukénak.

² Európa mint fogalom alatt a tanulmány az Európai Unió tagállamait, az európai NATO-tagországokat és az Európai Unió intézményeit érti.

3. Országelemzések

3.1. Brazília

Ma a BRICS-tag Brazília pragmatikus politikát folytat a nemzetközi lehetőségeinek maximális kiaknázása céljából. Dél-Amerika legnagyobb országa a biztonság, a gazdaság, a kereskedelem, valamint a technológia terén aknázza ki érdekeit előtérbe helyezve az egyes nagyhatalmak által nyújtott külpolitikai lehetőségeket, miközben kerüli, hogy bármelyik mellett teljesen elköteleződjön. A gazdaság és a kereskedelem terén Kína után az Európai Unió, majd az USA jelenti a legnagyobb partnert. Katonai és technológiai téren inkább húzódik két utóbbi felé, annak ellenére, hogy az 5G-technológiát már Kínával építette ki. Brazília számára fontos a szabályalapú nemzetközi rendszer fenntartása, azonban a hatalmát figyelembe véve igyekszik azt úgy átstrukturálni, hogy komolyabb szerephez juthasson.

3.1.1. Gazdaság és kereskedelem: Peking vált a fő partnerre

A világ tizenkettedik legnagyobb gazdasága jelentős vám- és nem vámjellegű piacvédő korlátozásokat tart fenn, miközben nagymértékben exportál vasércet, repülőgépeket és egyéb berendezéseket, baromfi- és marhahúst, valamint szójababot. Utóbbinál Brazília jelenti a világ legnagyobb exportörét (a globális export felét), amelynek [70 százaléka Kínába](#) áramlik, ahol fontos hozzájárulója a lakosság [élelmezésének és az állati takarmányozásnak](#) is. Brazíliának messze Kína jelenti a legfontosabb kereskedelmi partnert ([2022-ben az export 26,8](#), az import 23,2 százalékaért felelt), amelyet az Európai Unió (az export 15,8 és az import 15,1 százalékaival), majd az Egyesült Államok követ (az export 11,4 és az import 18,6 százalékaival). A külföldi közvetlen tőkebefektetések (FDI) a kereskedelemnél jóval liberálisabb szabályozás alá esnek. 2022-ben a Brazíliába irányuló közvetlen külföldi befektetések csaknem megdupláztak, elérve a [90,6 milliárd dollárt](#), ami az elmúlt évtized legmagasabb értéke, és amellyel a világ ötödik legnagyobb FDI-célországává vált. A külföldi tőkebefektetésekben az Egyesült Államoké a vezető szerep, ahonnan 2010–2021 között [128 milliárd dollár](#) érkezett. Kína is jelentős befektető: 2010 óta 66 milliárd dollár érkezett, leginkább infrastrukturális beruházásokra, amelyek kritikusak az ország fejlődéséhez. Brazília a mezőgazdasága működtetéséhez elengedhetetlen nitrogénalapú műtrágya mintegy [negyedét Oroszországból importálja](#), ráadásul ez az arány a káliumalapú műtrágyák esetén a fehérórosz importtal együtt a 40 százalékot is eléri. Ez különösen elsődleges abban az országban, ahol a nyersanyagexport után a mezőgazdasági termékek jelentik a legfontosabb [bevételi forrást](#). Brazília esetén fontos megemlíteni azt, hogy a világ nióbbiumkitermelésének mintegy 90 százalékaért felel, amelynek [fő felhasználási területei](#), az autóipar, a rakéta- és turbinagyártás, emellett a kőolaj- és földgázkitermelő platformok építéséhez és azok szállítására szolgáló csővezetékek gyártásához is felhasználják. A fémeket az Európai Unió is a [kritikus nyersanyagok közé sorolta](#), a szükséges mennyiség 92 százalékát pedig Brazíliából importálja. A nyersanyag iránti egyre fokozódó igény hozzásegítheti az országot geostratégiai céljaihoz.

A brazil gazdaság gyenge pontjaként említhető meg a gyenge infrastruktúra, [az alulképzett munkaerő](#), valamint hogy az ország GDP-jének több mint a fele az ásványi, a mezőgazdasági és az egyéb elsődleges termékek [áruexportjából realizálódik](#), amelynek a világpiaci ára jelentősen befolyásolhatja Brazília gazdaságát. Ráadásul a dél-amerikai ország gazdasága aszimmetrikusan függ a legfontosabb kereskedelmi partnere, Kína gazdasági teljesítményétől.

3.1.2. Technológia: egyenlő érvényesülés, de felosztott dimenziók

Az ország 50 milliárd dollár értékű technológiai piaca a világ tíz legnagyobbja között van, míg a [digitalizált közigazgatás](#) terén már a második helyen áll a világban. Technológia terén az

USA és Európa az első számú partnerei, kiemelt tekintettel a katonai és biztonsági célokat érintő infrastruktúrára. Az Egyesült Államokkal például az elmúlt évtizedben számos olyan [megállapodás](#) született, mint a 2015-ös USA–Brazília védelmi együttműködési egyezmény, amely megteremti a haditechnológia-transzfer jogi kereteit. Az együttműködés jellemzően kétoldalú megállapodásokat foglal magában, specializáltságukra és kereskedelmi jellegükre való tekintettel. Az utóbbi években Kína is közrejátszik Brazília technológiai szektorának fellendítésében félvezetőipari, energetikai és távközlési beruházásokkal. Ilyen a Peking által kivitelezendő 5G-hálózat kiépítése is. Az USA ugyan megfogalmazott [adatlopási és -szivárogtatási aggályokat](#) a kínai telekommunikációs beruházásokkal kapcsolatban, azonban végül csak a kormányzati eszközök nem esnek a kínai ernyő alá. Az űrutatás terén [a többi BRICS-tagállammal](#), illetve az EU-val szintén mély az együttműködés, a műholdgyártástól kezdve azok működtetéséig.

3.1.3. Biztonságpolitika: kötéltańc Moszkva és a Nyugat között

Habár Brazília megszavazta az ENSZ elítélő állásfoglalásait az orosz–ukrán háborúról, egyúttal [felemelte a hangját](#) az általa túlzónak vélt szankciók ellen is. Az előző elnök, Jair Bolsonaro négy éven át tartó reakciós külpolitikája aláásta Brazília nyugati kapcsolatait. A januárban beiktatott új elnököt, Luiz Inácio Lula da Silvát már „Nyugat-barátabb” magatartás jellemzi, bár az Oroszországot érintő kérdésekkel kapcsolatban [nem foglalt állást](#). Erre az egyik legfőbb indok az agrárszektorban megfigyelhető oroszországi műtrágyakitetség. Az agrárszektor a brazil bruttó hazai termék (GDP) mintegy [25 százalékáért felel](#), és az ország teljes exportjának 48 százalékát jelenti. Az esetleges Moszkva-ellenes külpolitikai irányultság nagyon hamar képes lenne ütést mérni a brazil gazdaságra.

Katonai téren azonban inkább húzódik az USA és Európa felé. Brazília 2019-ben kapta meg a [„Major non-NATO ally” státuszt](#), amellyel kiváltságos hozzáfértést élvez az Egyesült Államok védelmi iparához, valamint nagyobb lehetőségei vannak a közös katonai cserékre, gyakorlatokra és kiképzésekre. Brazília a dél-amerikai államok többségével ellentétben nem Kínából, hanem Németországból, az Egyesült Államokból, az Egyesült Királyságból és Oroszországból [vásárol nagymértékben fegyvereket](#). Fontos megemlíteni, hogy a nyugati féltekén az Egyesült Államok után [Brazíliának van a legjelentősebb](#) hadereje, amellet, hogy az állam historikusan a puha hatalmi eszközökre támaszkodik.

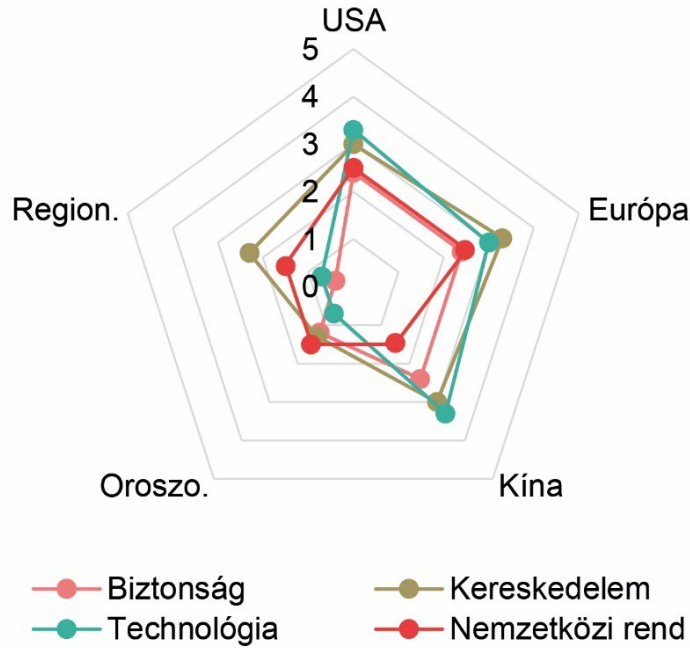
3.1.4. Nemzetközi rend: újratervezés alatt...

Brazília támogatja a szabályalapú nemzetközi rendszert, viszont igyekszik azt felülvizsgálni a pozíciójának és befolyásának kiterjesztéséhez. Ennek egyik fő színtere a Kereskedelmi Világszervezetben (WTO) folytatott lobbitevékenysége, ahol célja, hogy speciális [megkülönböztető bánásmódban](#) részesüljön. Ez többek között azt jelenti, hogy az állam célja a gyorsabb fejlődés érdekében bizonyos WTO-szabályozás alóli opt-outok vagy az implementálni kívánt politikák beemelési időkorlátjának kibővítése. Az új elnök hatalomra kerülésével Brazília igyekszik újradefiniálni a globális struktúrákat és a nyugati befolyás mértékét a világkereskedelemben, valamint a regionális kapcsolatok erősítésére is [egyre nagyobb figyelmet szentel](#). A BRICS-tag számára a globális dél és a nagyhatalmak közötti érdekek áthidalásának következő próbáját a 2024-es G20-as brazil elnökség jelenti.

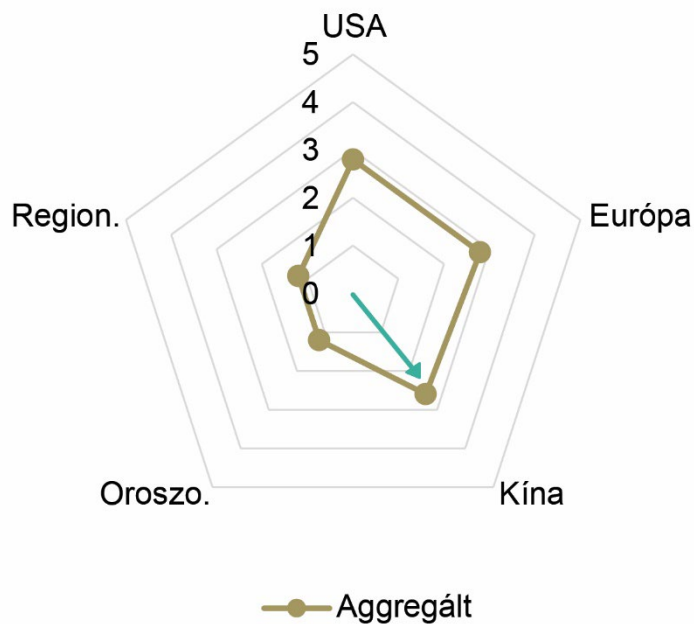
3.1.5. Brazília ingapolitikája a hatalmi központok között

Brazília esetében a két ábra megfelelően reprezentálja a geopolitikai stratégiákat. Látható, hogy míg aggregált értéken az USA, Európa és Kína irányába közel egyenlően húz, addig az egyes szektorokban már nagyobb eltérések figyelhetők meg. Ami Brazíliára igazán jellemző, hogy a kapcsolatainak nagy részét felemészti a négy nagyhatalommal való együttműködés, míg a világ többi országával való kooperáció minimális.

Brazília - részterületenként

Brazília - aggregált

3.2. India

India látszólag stratégiai autonómiára törekszik, hiszen a háború kitörése óta Oroszország egyik fő kereskedelmi partnere lett, és az ország igyekszik nem álláspontot foglalni az ukrajnai konfliktusban. Az orosz agressziót elítélő szavazáson tartózkodott, ennek az oka, hogy Újdelhi közeli viszonyt ápol Moszkvával, annak ellenére, hogy a külkapcsolatai multipolaritást mutatnak. A Kínával való régóta fennálló feszültsége miatt India ellensúlyozásba kezdett, ebből kifolyólag mint ingaállam jelenleg inkább a Nyugat felé mozog. Újdelhi igyekszik diverzifikálni a kapcsolatait az olyan nyugati országok felé, mint az Egyesült Államok, Japán, Franciaország és Ausztrália, miközben az EU-val való kapcsolatai sem voltak még soha ilyen erősek.

3.2.1. Gazdaság és kereskedelem: India veheti át Kína korábbi szerepét a világgazdaságban

India 3390 milliárd dollár értékű [GDP-je megelőzte az Egyesült Királyságot](#), és ezzel a világ ötödik legnagyobb gazdasága lett 2022-ben. Bár India a világ legnépesebb országa, az egy főre jutó bruttó hazai termék alig több mint [2300 dollár](#), vagyis az ötöde a globális átlagnak. Rohamosan fejlődő feldolgozóipara Németország után az ötödik legnagyobb a világon, amely a [GDP 17 százalékáért](#) felel, a feldolgozóipari export pedig 2022-ben rekordmértékű, [418 milliárd dollár lett](#). Amíg a fejlett országok többségét az elöregedés fenyegeti, a hatalmas munkaerő-potenciállal büszkélkedő, fiatal (28,2 éves átlagéletkorú) India a következő évtizedben a globális munkaerő-növekedés mintegy [25 százalékáért fog felelni](#), a munkaképes korú lakossága pedig 2030-ra meghaladja az 1 milliárd főt.

Bár a kőolaj-kitermelése marginális, India elsődleges exportterméke a finomított kőolaj, amelynek az értékesítésében [a világon a harmadik](#) helyen áll, a legnagyobb vásárlói az Egyesült Államok, az Egyesült Arab Emírségek, Hollandia és Szingapúr. A friss elemzések szerint a nyugati kőolajszankcióknak köszönhetően Szaúd-Arábiát is megelőzve India lett [Európa legnagyobb finomítottkőolajtermék-beszállítója](#). Mindazonáltal a nyerskőolaj kitermelése stratégiai hátrányt jelent az országnak, ami 2023-ban már rekordmagas, [87,3 százalékos szinten áll](#). Legfontosabb kőolajimport-partnerei az egyre nagyobb szerepet játszó Oroszország (az orosz–ukrán háború kitörése óta [33-szorosára nőtt](#) az orosz kőolaj-behozatal Indiába az azt megelőző évhez képest), valamint Irak és Szaúd-Arábia. Az exporttermékei közül a második legfontosabb a gyémánt – amely volumenét tekintve a világon a legnagyobb –, a harmadik helyen pedig a csomagolt gyógyszerek állnak. Mindkét exportcikknek közel 40 százalékát az USA vásárolja fel. A Nyugat felé orientálódás egyik legfőbb jele, hogy már a második éve az Egyesült Államok vált Újdelhi legnagyobb kereskedelmi partnerévé, [Kínát is megelőzve, ugyanakkor](#) a kereskedelmi kapcsolatai továbbra is diverzifikáltak mondhatók. India alapvetően protekcionista politikát követ, viszont ez enyhülhet a közeljövőben, ugyanis szeretné mághoz csábítani a Kínától távolodó nyugati vállalatokat, amelyre jó példa az Apple, amely jelentős [gyártókapacitást tervez kialakítani](#) az országban.

India esetében fontos még megemlíteni a gazdasági fejlődésre egyik legnagyobb fenyegetést jelentő tényezőt, a kivándorlást. India a [világ legnagyobb emigráló országa](#), ráadásul a kivándorlók [64,7 százaléka](#) magasan képzett, amelynek arányában szintén világelső.

Az ország miniszterelnöke, Narendra Modi a G20-ak 2023. szeptemberi csúcstalálkozóján jelentette be India [Közel-Keletet átszelő infrastrukturális megaprojektjét](#), amellyel az ország elsősorban gazdasági és kereskedelmi szempontból közelebb hozná magához Európát: a hivatalosan India–Közel-Kelet–Európa gazdasági folyosónak nevezett projektet India a modernkori fűszerútként, és ami még fontosabb, Kína Egy Övezet, Egy Út kezdeményezésének ideológiai alternatívájaként pozicionálja. A projekt egy a Mashreq térségen (Szaúd-Arábián, az Egyesült Arab Emírségeken, Jordánián, Izraelen) keresztül vezető vasúti összeköttetés lefektetését

foglalja magában, amely a javasolt folyosó mindkét végén összekapcsolódhatna az Indiába és Európába vezető hajózási útvonalakkal.

3.2.2. Technológia: nyugati szelek fújnak a technológiában

A nyugati országok a technológiai fejlesztések lebonyolításában is preferált pozícióban vannak. India törekszik az Európával való technológiai partnerség erősítésére a zöldtechnológia, a védelmi technológia és a megújuló energia területén. India az [EU-val közösen](#) létrehozta a Kereskedelem és Technológiai Tanácsot, az [Egyesült Államokkal](#) pedig a Kritikus és Feltörekvő Technológiákról Kezdeményezést (iCET). Ezek olyan modern technológiák irányába tesznek előrelépéseket, mint a mesterséges intelligencia (MI), a szuperszámítógépek, az űrtechnológia és az 5G-hálózatokat is magában foglaló telekommunikációs technológia.

India első számú technológiai partnere egyértelműen az USA, és a Kínát érintő kérdések miatt ez a kapcsolat a jövőben valószínűleg csak tovább erősödik. A világ legnépesebb országa megfelelő helyzetben van ahhoz, hogy mélyebben bekapcsolódjon az Egyesült Államok ellátási láncába, az innovációs központokba és a vegyesvállalatokba. India technológiai iparágának a legnagyobb lökést jellemzően a nyugati államok [információs technológiájának \(IT\) a ki szervezése](#) hozta meg a 90-es években. A magas munkaerő-kínálat, az alacsony költségek és az angol nyelv széles körű ismerete a nagy multinacionális vállalatok többsége számára vonzó célpont technológiákat érintő iparágak kiszervezésére. Másik irányból nézve India nagymértékben hozzásegíti az Egyesült Államokat a gazdasági fejlődéséhez. A Nasscom nem kormányzati kereskedelmi szövetség szerint az indiai technológiaipar eddig [396 milliárd dollár árbevétel](#) generálásával járult hozzá az USA gazdaságához és mintegy 1,6 millió amerikai munkahelyet biztosít.

Ha India Kína valódi alternatívája kíván lenni, be kell hoznia a [lemaradását a tudományos és technológiai fejlesztésekben](#): Kína közel kétszer annyi STEM-hallgatót képez, mint India, ráadásul Kína a GDP 2 százalékát költi K+F-re, míg India 0,7 százalékot. A világ 20 legnagyobb bevételű technológiai vállalata közül négy kínai és egy sem indiai székhelyű. A stratégiai gyenge pontját Újdelhi már [felismerte](#), azonban ahhoz, hogy technológiailag közel önellátóvá váljon, még hosszú az út. Ennek ellenére a Nasscom bizakodó, szerintük az indiai technológiai ágazat bevétele 2023 végére várhatóan [245 milliárd dollárral is nőhet](#).

3.2.3. Biztonságpolitika: regionális konfliktusok, nyugati szövetségek

A biztonságpolitika terén számottevően fejlődik, az USA és Kína után Indiának a legnagyobb a védelmi kiadása, amely 2023-ban megközelíti a 74 milliárd dollárt. A kiadások mennyisége az elmúlt évtizedben [a háromszorosára nőtt, míg a GDP csak a duplájára emelkedett](#) ugyan ezen idő alatt. Jelenleg az ország új partnerek keresésének folyamatában van, mivel tart attól, hogy a Nyugattól elszigetelt Oroszország szorosabb együttműködésre lép a fő riválisával, Kínával. A szembenállás főleg a kínai terjeszkedésre vezethető vissza. Kína folyamatosan növeli a befolyását a dél-ázsiai régióban, mint például Srí Lankán vagy a Maldív-szigeteken, amelyek hagyományosan India udvarába tartoztak, ráadásul a kisebb [határvitákból eredő konfliktusok](#) is állandósultak. Az [Egy Övezet, Egy Út program](#) keretében India történelmi riválisa, Pakisztán fontos geopolitikai partnerévé vált Pekingnek, ami tovább növelte a két ország közötti feszültséget. Washington és Újdelhi szorosan együttműködik az indiai–csendes-óceáni biztonsági kérdésekben, az USA India legnagyobb hadgyakorlati partnere és az ország védelmi felszereléseinek fontos beszállítója. Az ehhez hasonló partneri együttműködésekkel pedig kezd épülni a két fél között egy szövetségesi kapcsolat. Az erős amerikai kötődés ellenére India fő biztonságpolitika partnere hagyományosan Oroszország: mivel korábban India a harcászati eszközökben javarészt csak Oroszországra támaszkodott, az indiai fegyveres erők felszerelésének a [80 százaléka még mindig orosz gyártmányú](#), így az ország erősen függ Moszkvától a

pótalkatrészek, a kiképzés és a korszerűsítés terén. A diverzifikációs kísérletek megindultak, ugyanakkor India a védelmi felszereléseinek a 45 százalékát továbbra is Moszkvától, 28 százalékát pedig Washingtontól vásárolja. Ez súlyos külső függést jelent, ugyanis erős hazai védelmi ipar nélkül India nem lesz képes regionális hatalomból globális nagyhatalommá előlépni.

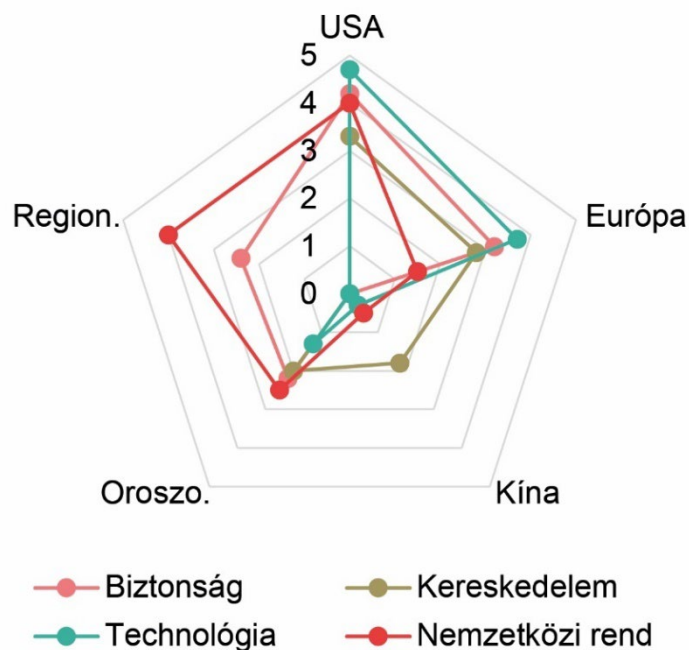
3.2.4. Nemzetközi rend: a minilateralizmus bajnoka

India elkötelezett az olyan multilaterális csoportosulások mellett, mint a G20, a Sanghaji Együttműködési Szervezet vagy a BRICS. Újdelhi ezenkívül rendszeres résztvevője a G7 csúcsainak és aktívan lobbizik az olyan nemzetközi szervezetek, mint az ENSZ megreformálásában. Ezen túlmenően tagja az újból feléledő Quad-szövetségnek, amelyet kulcsfontosságúnak tart a Nyugat felé való érdekérvényesítésben. A világ legnépesebb országa a Quadhoz hasonló „minilaterálisnak” nevezett, ad hoc jellegű, ügyspecifikus és gyakran formális intézmény nélküli szerveződéseknek tekinti az új alternatívának. India hídként látja magát a globális dél és a Nyugat között, és szeretne minél nagyobb hangot adni a fejlődő államoknak a nemzetközi szervezetekben.

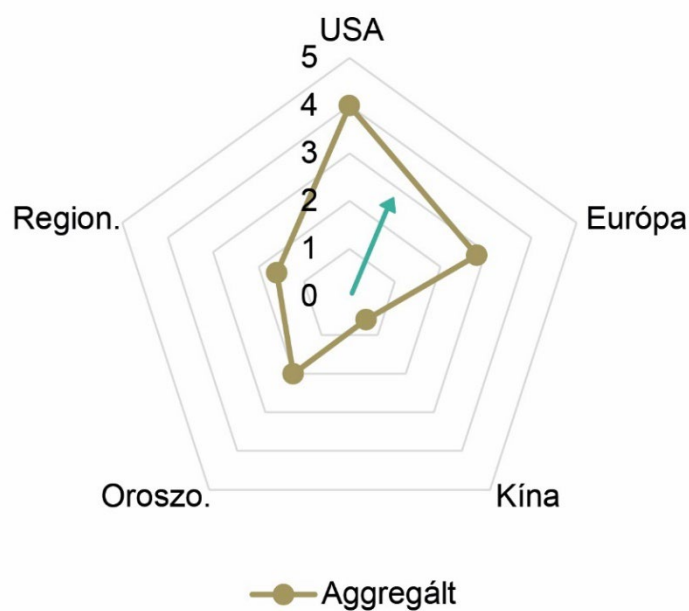
3.2.5. India ingapolitikája a hatalmi központok között

Indiánál megfigyelhető a nyugat felé vett új irány. Az összesített pontszámon jól kivehető, hogy az ország Kínára inkább riválisként, mintsem partnerként tekint, és hogy az Egyesült Államokat, valamint az EU-t preferálja a technológia, a kereskedelem és a biztonságpolitika terén.

India - részterületenként

India - aggregált

3.3. Indonézia

Indonézia szeretné egyenlő távolságra tartani magát Washingtontól és Pekingtől, az olcsó kínai technológiák, valamint a Kína–ASEAN szabadkereskedelmi egyezmény következtében az ország mégis kissé Kína felé húz. Indonézia számára az ASEAN érdekképviselője és erősítése a legfontosabb irányelv, és Jakarta óvakodik az olyan kezdeményezésektől, amelyek ezt a szövetséget gyengíthetik. A szigetország az amerikai–szovjet hidegháború során is kerülte az elköteleződést, azonban nem veti meg az együttműködést sem Kínával, sem az USA-val, ha az a saját érdekeit szolgálja. Annak érdekében, hogy a geopolitikai mozgásterét fenntartsa, a biztonságát, a politikai stabilitását és az életszínvonal növekedését biztosítsa, a globális partnereit próbálja diverzifikálni.

3.3.1. Gazdaság és kereskedelem: nyersanyagok helyett feldolgozott termék

Az ország [legnagyobb kereskedelmi partnere](#) Kína: 2022-ben Indonézia importjának a 29, exportjának a 24 százalékáért felelt. Az USA volt az indonéz export második legnépszerűbb célpontja, míg az Európai Unió Indonézia importjának csupán az [5 százalékáért](#), exportjának pedig a [7,5 százalékáért](#) felelt. Az ország kereskedelmének jelentős részét az ASEAN-tagállamokkal és nagyobb ázsiai gazdaságokkal folytatja, főbb importja a kőolaj és a gépek, főbb exportcikkei pedig a szénbrikettek, a pálmaolaj és a nyersanyagok, ám ezek a közelmúltban bevezetett [exportpolitikák](#) miatt változhatnak. Indonézia Thaiföld után a világ második legnagyobb természetesgumi-exportőre: 2022-ben [3,14 millió tonna](#) gumit állított elő. Az EU vezető iparágához – vagyis a gépjárműgyártáshoz – kapcsolódó gumiabroncsgyártás egymagában felszívja a világ teljes természetesgumi-termelésének a [76 százalékát](#). Mivel az Európai Unió nem gyárt vagy dolgoz fel természetes gumit, teljes mértékben függ az importtól, ami Indonézia geopolitikai helyzetét jelentősen javítja.

Kína egyre fontosabb gazdasági partnerré válik, elsősorban Indonézia szállítási infrastruktúrájára és nyersanyagexportjára irányuló [gazdaságpolitikájának köszönhetően](#). Ezekben kulcs szerepet játszik a [nikkel](#), az ország egyik legértékesebb nyersanyaga, amelyet elsősorban nagy teljesítményű akkumulátorokban hasznosítanak. Indonézia a [fém fő kitermelője](#), 2022-ben [39 százalékos](#) globális részesedéssel. A szigetország a nyersanyag feldolgozását tűzte ki most célul: jelenleg 62 kohója van, 30 új kohó építés alatt áll, és további 50-et tervez megépíteni. A Macquarie Group ausztrál elemzőközpont előrejelzése szerint Indonézia 2022 és 2029 között a nikkeltermelés globális kínálatának a [75 százalékát](#) fogja kitenni. Az ország 2020-ban más nyersanyagok mellett a nikkel exportjának a feltételeit is [szigorította](#), előírta, hogy az anyagot a kivitele előtt [belföldön kell feldolgozni](#). Részben erre reagálva indultak jelentős [kínai befektetések](#) nyersanyag-feldolgozó létesítményekbe, vasúthálózatokba, kikötőkbe, repülőterekbe és utakba. Korábban Kína volt a legnagyobb felvásárlója Indonézia nikkelexportjának, gyors és hatékony beruházásainak köszönhetően pedig nem kell lemondania pozíciójáról.

Európa hiába emelt sikeresen panaszt a WTO-nál, a nyugati vállalatok piacra lépését nehezíti a lassú reakciójuk, mivel már kevés olyan szegmenst találni Indonézia gazdaságában, ahol még nincs [kínai jelenlét](#). A nikkel ígéretességét kihasználva Joko Widodo elnök nagy hangsúlyt fektet a zöldipar fellendítésére, azon belül is az akkumulátor- és elektromosjármű-gyártásra, azonban a Peking által finanszírozott szénerőművek áramellátásáról még nem áll készen lemondani. A kínai kapcsolatot multilaterális szabadkereskedelmi egyezmények is szorosabbá fűzik, például a Kína–ASEAN Szabadkereskedelmi Egyezmény és a Regionális Átfogó Gazdasági Partnerség. Az ilyen szintű együttműködések az Európai Unióval és az Egyesült Államokkal kilátástalannak tűnnek: az előbbivel 6 éve tárgyal egy [egyezményről](#), az utóbbival pedig egy gazdasági keretrendszerrel folytat beszélgetéseket. Indonézia dirigista politikája sok panaszt indított a WTO-nál, ahol hajlamos a globális délhez igazodni. Az ország negatív

szerepe a klímaváltozásban, elsősorban a pálmaolajipar erdőpusztítása miatt, kiélezette tette a kapcsolatát az EU-val. Ezt tetézi az erdőből kivágott 34 milliárd dolláros, a remények szerint 80 százalékban külföldi befektetésből épülő [új főváros](#) is. A várt befektetések azonban nehezen érkeznek, amit elsősorban a kínai befolyást megtörve, Japántól és a Perzsa-öböl államaiktól várnak. Indonézia gazdasági fejlődése, nemzetközi politikai pártatlanságra törekvése és földrajzi elhelyezkedése lehetőséget biztosít arra, hogy a Globális Nyugat, Dél és Kelet országai a friendshoring folyamatokon keresztül közvetetten folytathassák a kereskedelmüket az olyan államokkal, amelyekkel a bilaterális kapcsolataik nehezebbé váltak vagy megszűntek.

3.3.2. Technológia: olcsó megoldások

A digitális szférában Indonézia célja a fejlett technológiák alacsony áron való beszerzése. Ebben a szektorban is kínai cégek váltak az első számú partnerekké. Az ezzel járó kiberbiztonsági veszélyek felett Indonézia szemet huny, mondván, hogy nem csak Kína gyűjti hátsó szándékkal az adatokat. Indonéziát a technológiai szektor [négy ágazatában](#) tartják ígéretesnek. A tiszta technológiában elsősorban a nikkeltartalékainak köszönhetően remek lehetősége van akkumulátorok és alternatív meghajtású járművek gyártására. Ennek kiaknázására a világ legnagyobb akkumulátorgyártója, a kínai CATL közel [6 milliárd](#) dollárnyi befektetéssel szállt be a helyi e-mobilitás fejlesztésébe. A [telekommunikáció](#) infrastruktúrájában főként a kínai Huawei-re és a ZTE-re hagyatkozik. A felhőszolgáltatásokban is az egyik leggyorsabban növekvő gazdaság a régióban: az [Amazon](#) 5 milliárd dolláros befektetéssel szándékozik beszállni az ágazatba, amelyben már a Google és az Alibaba is jelen van. Ezekon kívül a folyamatautomatizálásban [nemzetközi elismerést](#) szerzett egy bányája és egy okosgyára is.

3.3.3. Biztonságpolitika: zavaros tenger és a fegyverek dilemmája

Az országot érintő legnagyobb fenyegetés az amerikai–kínai ellenségeskedés. Indonézia vezetői hajlamosak figyelmen kívül hagyni azt a veszélyt, amelyet a kínai intézkedések jelentenek a békére és a biztonságra nézve, és inkább Amerika tevékenységeit kérdőjelezzik meg. Ez enyhén erősebb szimpátiát jelent Kína felé, például Tajvan esetében is. Jakarta a Dél-kínai-tengert körülvevő vitát is inkább az USA nélkül szeretné megoldani. Ez azt is jelenti, hogy Indonézia fel mer lépni Kínával szemben, ha a területi integritását fenyegetés éri. Ezt bizonyították a [kínai és indonéz haditengerészet](#) szembetalálkozásai az utóbbi években. A korábban amerikai fegyverellátásra támaszkodó Indonéziára az Egyesült Államok 1991 és 2005 között az [emberi jogok megsértéséért](#) fegyverembargót vetett ki. A Trump-adminisztráció alatt újra nehéz helyzetbe kerültek a hadiipari importjaik, főleg egy amerikai jogszabály miatt, amelynek keretében az Amerika ellenségeitől, elsősorban Oroszországtól vásárló államokat [szankciók](#) érthették. Indonézia több árut ad el az Egyesült Államoknak, mint amennyit vesz tőle, így egy az exportjait érintő esetleges amerikai szankció csökkentené a kereskedelmi többletét. Ennek következtében az Oroszországgal és Kínával tervezett üzletek túl kockázatosak váltak Indonézia számára. Az utóbbi években az ország a fegyverellátásának [diverzifikálására](#) törekszik, így az importokért Európa, a Közel-Kelet és Dél-Korea felé fordult.

3.3.4. Nemzetközi rend: fenyegető nagyhatalmak, ASEAN-barátok

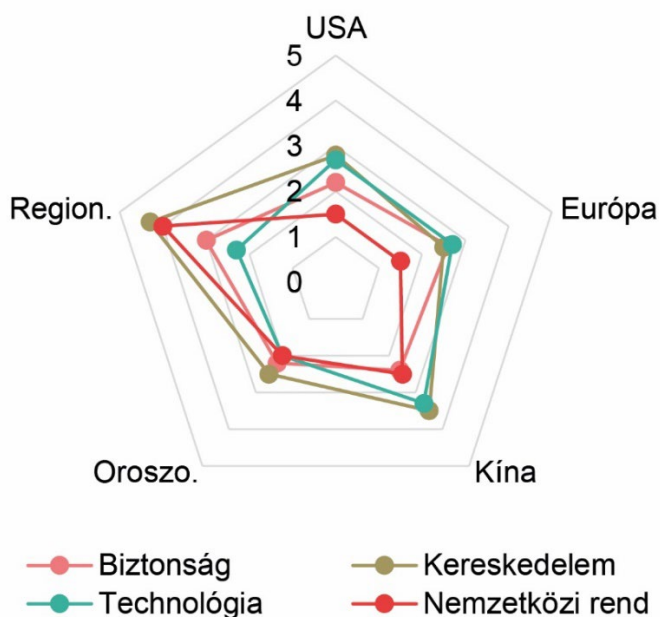
Indonézia az ASEAN-ra a regionális diplomácia kulcselemeként tekint, amely a 10 ázsiai állam számára lehetővé teszi, hogy közösen lépjenek fel és tárgyaljanak a nagyhatalmakkal. A tagok az ASEAN befolyását [potenciálisan gyengítő](#) Quad-kezdeményezést (Ausztrália, India, Japán és USA) vonakodva nézik, amelyre úgy tekintenek, mint egy Délkelet-Ázsia jövőjét annak ellenére vitató fórum, hogy nincs egyetlen, a térséghez tartozó tagja sem. Jakarta egyre erősebb eszközökkel lép fel a politikai iszlám ellen is. Indonézia területi integritással kapcsolatos tartós érzékenysége és a nyugati indítékokkal szembeni gyanakvása, különösen, ha a demokrácia és az emberi jogok kérdéseiről van szó, főként az ismételt gyarmati függéstől való félelemnek

tudható be. Ennek alapja, hogy a hidegháború alatt a nyugati nemzetek, köztük az Egyesült Államok is, a Szovjetunióval való ideológiai versengés közepette [máig fennmaradt](#) szeparatista lázadásokat szítottak az erőforrásokban gazdag tartományokban.

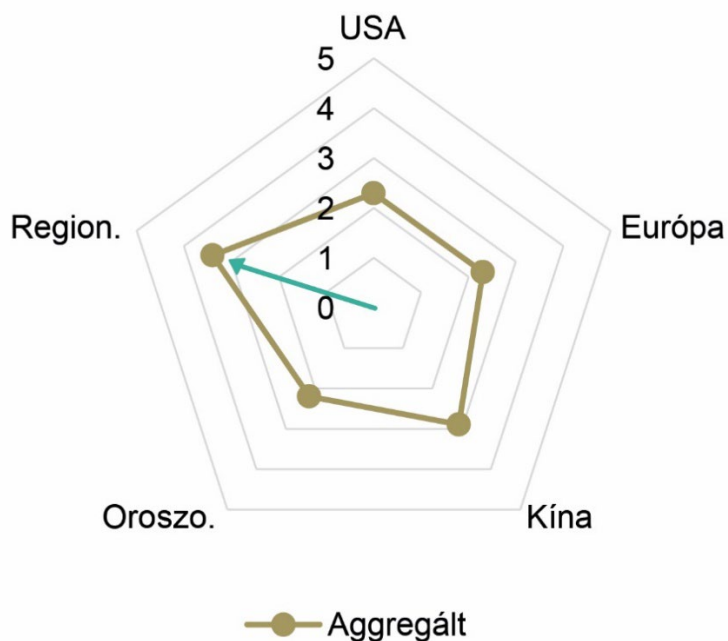
3.3.5. Indonézia ingapolitikája a hatalmi központok között

Az ábrákon látható, hogy Indonézia geopolitikai stratégiája az, hogy igyekszik távolságot tartani a nagyhatalmaktól, és inkább regionálisan, elsősorban ASEAN-tagokkal fűzi szorosabbra a kapcsolatait. Kereskedelmi és technológiai szempontból azonban Kína is kiemelkedő partner.

Indonézia - részterületenként

Indonézia - aggregált

3.4. Szaúd-Arábia

Szaúd-Arábia fontos amerikai szövetséges, viszont az OPEC egyik legfőbb tagjaként nem szankcionálta Oroszországot. Rijád próbál a fő biztonsági partnere, az Egyesült Államok, a fő kereskedelmi partnere, Kína, valamint az energiaügyi szempontból fontos OPEC+-partnere, Oroszország között egyensúlyozni úgy, hogy kapcsolati téren egyikőtől sem idegenül el. Ezzel a közel-keleti ország igyekszik a politikai semlegesség háromszögében lavírozni. Ukrajnával kapcsolatban az aktív [neutralitás elvét vallja](#): annak ellenére, hogy Moszkvával nem szüntette meg a kapcsolatait, megszavazta az ENSZ Közgyűlésén az [Oroszország invázióját elítélő](#) határozatot, valamint csak 400 millió dolláros humanitárius segílyt nyújtott Ukrajnának (viszonyításként ez az összeg pont kétszer annyi, amennyit az Al-Nasszr a sztárfocistájának, Cristiano Ronaldónak fizet évente). Az ukrajnai konfliktust európai konfliktusként kezeli, amiért nem akarja az Oroszországgal való együttműködését feláldozni.

3.4.1. Gazdaság és kereskedelem: az olaj királysága nyit Kína felé

Szaúd-Arábia a világ kőolajkészletének a [17 százalékát birtokolja](#), ami Venezuela után a második legnagyobbnak számít. Olajkitermelése az Egyesült Államok után szintén a [második legnagyobb](#) a napi átlagos 12,1 millió hordóval, ami globálisan 12 százalékos részesedést jelent. A kőolaj az ország teljes exportjának a [79 százalékát teszi](#) ki, 2021-ben pedig a világ nyersolajexportjának a [20 százalékát](#) biztosította. A hatalmas kőolajexportjának köszönhetően vezető szerepkörhöz jutott az OPEC-ben, amely nyomán a globális olajpiac árai nagyban függenek Rijád döntéseitől. Az olajtermelő ország exportjának több mint [16 százalékát Kínába](#) kerül, ennek köszönhetően az ázsiai nagyhatalom Szaúd-Arábia legnagyobb kereskedelmi partnere. Viszonyításképpen az EU, illetve az Egyesült Államok együttesen csupán a szaúdi olajexport [12 százalékáért felelős](#). A kínai export Szaúd-Arábia GDP-jének mintegy [8 százalékát teszi ki](#). Kína fontos partnere az állami olajvállalatnak, a Saudi Aramcónak is. Utóbbi egy tervezett északkelet-kínai vegyesvállalat véglegesítésével és korszerűsítésével, valamint 10 százalékos részesedésével a kínai Rongsheng Petrochemical Co Ltd.-ben növelte több milliárd dolláros [kínai befektetését](#).

Az ország okosan használta a befolyását, hogy megtartsa Oroszországot a kőolaj feldolgozásának fő partnereként, miközben az Egyesült Államok növekvő nyomásával szemben az [olajkitermelést nem fokozta](#) az energiaválság ideje alatt. Az Amerikával fenntartott kapcsolatának a minőségét tovább rontja a Kína által levezényelt iráni-szaúdi megbékélés is, valamint a [dollar júanra váltása](#) a Pekinggel folytatott olajüzletekben. Ezenkívül Szaúd-Arábia kihasználta a jelentőségét az energiapiacok felett, és növelte geopolitikai profitját az ukrajnai háború alatt: az Aramco 2022-ben 2021-hez képest 46,5 százalékkal többet, [161 milliárd](#) dollárnyi profitot jelentett. Ez a tőzsdén jegyzett társaságok által valaha elért legmagasabb éves nyereség. Rijád emellett egy szaúdi konszern [500 millió dolláros](#) befektetésén keresztül vásárolta be magát orosz energetikai vállalatokba, például a Gazpromba. Emellett rendkívül megnövekedett az [Oroszországból vásárolt dízelolaj](#) mennyisége is, amelynek jelentős, de nem szabályszerű hányadát továbbexportálja Európába. Ezzel azonban Rijád részben enyhíti az Oroszországot érő nyugati szankciók erejét.

3.4.2. Technológia: diverzifikált nemzetközi együttműködés

Szaúd-Arábia mindegyik oldalnak fontos partnere, amit főleg a kereskedelem és a biztonságpolitika érdekkapcsolata vezérel, de nagyon fontos megemlíteni azt a hatalmas innovációs hullámot, amely a vezető arab államokra jellemző. Ahogyan az Egyesült Arab Emírségeken belül a Dubaji Emírség esetén már megtörtént, úgy a többi arab államnak is célja a modern igények és kihívások tükrében, hogy az ország bevételeinek egyre kisebb részét képezze az olaj értékesítése. Ennek érdekében 2016-ban a koronaherceg-helyettes bejelentette a Vision

2030 kezdeményezést, amely a gazdasági átállást kívánja előtérbe helyezni a magas fokú technológiai fejlesztéssel. A projekt egyik legikonikusabb eleme a 170 km hosszú, [The Line](#) elnevezésű, tisztán megújuló energiaforrásokból működő futurisztikus város megépítése lesz. Ezenfelül [saját 3D-s metaverzumot](#) hozna létre a kormány, amely a valóság és az online tér szélesebb körű összekapcsolását jelentené. A Vision 2030 bejelentése a befektetői piac szimpátiáját is elnyerte, 2016-tól fokozatos növekedést tapasztalni az FDI-beáramlásban. A királyságba 640 milliárd külföldi közvetlen tőkebefektetés érkezett 2022-ben, mutatta ki az [állami központi bank](#), a SEMA, ami 2 százalékos növekedés a megelőző évhez képest.

Szaúd-Arábia a [Kearney által kiadott](#) 2023-as külföldi közvetlen befektetések bizalmi indexének alapján a feltörekvő államok között a harmadik, globális értelemben a hatodik helyen áll. A tanulmány hivatkozik az erős és növekvő technológiai, illetve innovációs képesség mellett a köz- és magánbefektetések együttműködő megközelítésére és az olajbevételekre is.

3.4.3. Biztonságpolitika: erős az amerikai kötődés

Szaúd-Arábia legfontosabb biztonsági partnere az Egyesült Államok. Az ország a GDP-je közel [8 százalékát költi](#) védelmi kiadásokra, és a [fegyverek 78 százalékát](#) az USA-ból vásárolja, ennek következtében a Közel-Kelet egyik legfontosabb hatalmává vált. Ez a fegyverimport viszont konfliktusokat is eredményezett Washingtonnal, amikor az elítélte Szaúd-Arábia beavatkozását a jemeni polgárháborúba. Mindezen hullámvölgyek ellenére Washingtonnal a széles körű védelmi kapcsolatok stabilak, kiegészülve kölcsönös védelmi záradékokkal, technikai együttműködéssel, valamint amerikai légi bázissal az országban.

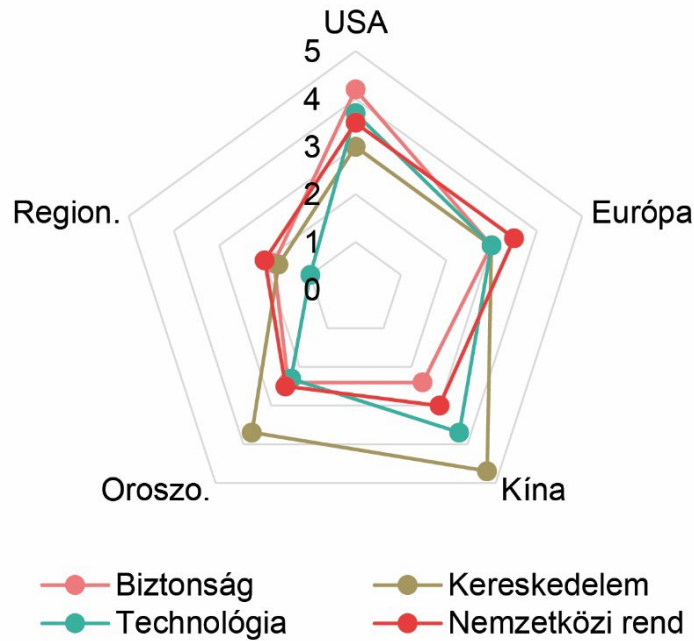
3.4.4. Nemzetközi rend: semlegesen régi és új barátok között

Annak ellenére, hogy Rijád nem tervezi leváltani az Egyesült Államokat a legfőbb védelmi partner szerepéből, a Közel-Keletre irányuló csökkenő amerikai figyelem miatt, illetve a többpólusú világrend kialakulására számítva igyekszik diverzifikálni a gazdasági, stratégiai és katonai kapcsolatait, főleg kelet felé. Ezt Rijád formálisan a [Vision 2030](#) stratégiájában tükrözi, amelyben céljait elsősorban a gazdaság olajon túlmutató szegmenseinek megerősítésén keresztül tervezi elérni. Egyesek Rijád stratégiáját olyan taktikaként értelmezik, amellyel Washington a szaúdi biztonság iránti mélyebb elkötelezettségre kívánják rákényszeríteni. A kínai befolyásszerzés fontos eleme volt a Szaúd-Arábia és első számú regionális riválisa, Irán által 2023 márciusában [megkötött megállapodás](#), amelynek értelmében újra felvették a 2016-ban megszakadt diplomáciai kapcsolatokat. Kína diplomáciai közbenjárása tette lehetővé az egyezmény tető alá hozását, amellyel Peking demonstrálta, hogy a közel-keleti ügyek első számú döntőbírójává szeretne válni. A monarchia legújabb lépése, hogy öt másik állammal (Argentína, Egyiptom, Etiópia, Irán és az Egyesült Arab Emírségek) egyetemben 2024. január 1-jétől csatlakozik a BRICS-tagállamok közé. A globális dél ereje jelentősen megerősödne azal, hogy az immár 11 tagállamot tömörítő gazdasági csoportosulás a világ népességének 46 százalékát, míg a globális GDP valamivel több mint [harmadát szolgáltatná](#).

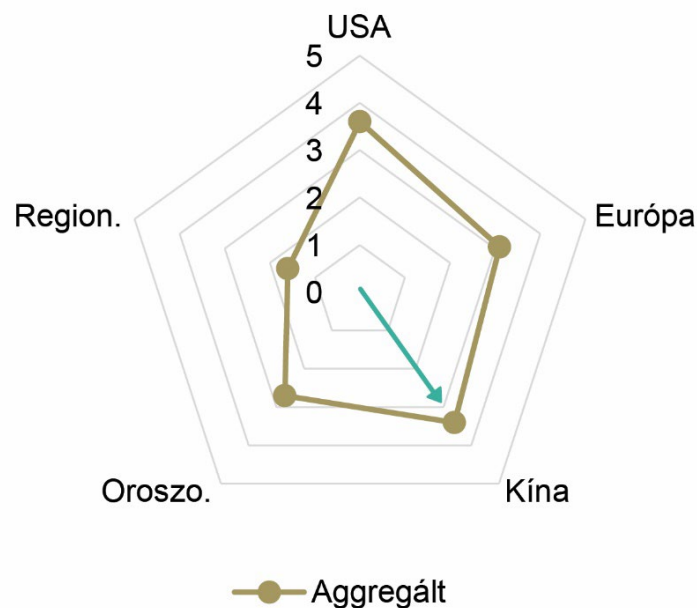
3.4.5. Szaúd-Arábia ingapolitikája a hatalmi központok között

Összességében Szaúd-Arábia úgy igyekszik egyensúlyozni a nagyhatalmak érdekei között, hogy diverzifikálja az egyes szektorait. Az országot legfőképpen a saját gazdasági és geopolitikai érdekei vezénylik, amiért akár olyan hatalmakkal is képes az érdekeit ütköztetni, mint az Egyesült Államok. Kína mellett továbbra is az USA a legfontosabb partnere, így párhuzamosan húz a két legnagyobb globális hatalom irányába.

Szaúd-Arábia - részterületenként

Szaúd-Arábia - aggregált

3.5. Dél-afrikai Köztársaság

A Dél-afrikai Köztársaság kapcsolata a Nyugattal fontos, viszont csak a gazdasági érdekekre korlátozódik. A technológiai fejlesztésekben Kína a fő partnere, és nem látja értelmét az Oroszország elleni szankcióknak. Az ország főleg a BRICS-tagállamokat, illetve a globális dél érdekeit helyezi előnybe a Nyugattal szemben, és aktívan próbálja ezt a szövetséget nagyobb jelentőségre juttatni. Az apartheidrendszer 1994-es bukása után Dél-Afrika energiájának a nagy részét az államépítésbe és a demokratikus átmenetbe fektette. Ennek az öröksége látható a globális déllel való azonosulásában, a multilaterális intézményekhez való hozzáállásában és a közvetítés mint a konfliktusmegoldás eszközének hangsúlyozásában. Régi politikai barátságainak fontosságát mutatja [Dél-Afrika tartózkodása](#) az ENSZ két közgyűlési szavazásán az Oroszországot elítélő nyilatkozatokkal kapcsolatban, valamint hogy [elítéli](#) a Kuba ellen 60 éve tartó amerikai embargót.

3.5.1. Gazdaság és kereskedelem: erősödő üzletek, kelendő nyersanyagok

Az ország a Dél-afrikai Fejlesztési Közösség (SADC) legfejlettebb gazdasága és Afrika legfejlettebb technológiai központja. A fejlődését azonban [hosszas áramkimaradások](#), az energiaszektor alkalmatlan irányítása és a valutaleértékelődés korlátozza. Ennek ellenére a lakosság [89 százalékának](#) van hozzáférése az áramellátáshoz, ami kiemelkedő érték Afrikában. Dél-Afrika a világ [hetedik legnagyobb szénkitermelője](#), azonban az említett nehézségek miatt az elmúlt öt évben a termelés szintje folyamatosan csökken. Az Egyesült Államokkal, az Egyesült Királysággal, Franciaországgal és Németországgal kötött [8,5 milliárd dollár](#) értékű megújulóenergia-program eredményességéig a szén megkerülhetetlen tényező marad az ország villamosenergia-termelésében. A köztársaságban található a világ platinacsoportba tartozó nemesfém-tartalékainak a [90 százaléka](#). Ezek közül többnek a legnagyobb termelője is: [73 százalék](#)os globális részesedése van platinában, [80-90 százalék](#) ródiumban, [91 százalék](#) ruténiumban és [80-85 százalék](#) irídiumban. Palládiumban szorosán Oroszország után a második legnagyobb [termelő](#) és [exportáló](#), platinában és ródiumban pedig világszerte. Ezek a nemesfémek a belső égésű motorokkal és alternatív energiával hajtott járművek gyártásához is nélkülözhetetlenek. Az említett nyersanyagokat az Európai Unió is feltette a kritikus nyersanyagok listájára, a dél-afrikai importkitettségi aránya pedig [36 és 94 százalék](#) között mozog.

A kihívásokon túllendülve az ország FDI-tervei jól haladnak, 2021-ben egyedül [40 milliárd dollárnyi](#) befektetés érkezett, elsősorban Kínából, az Egyesült Államokból és Németországból. A BRICS-en belüli kereskedelem súlya [egyre erősödik](#), amely az exportjának a 17, az importjának a 29 százalékát teszi ki. Dél-Afrika legjelentősebb partnere Kína, amely 2022-ben az exportjának a 10, az importjának a 20 százalékáért felelt, a kereskedelmi egyenlege pedig [10 milliárd dollár](#) volt Kína javára. Amennyiben az Európai Uniót egyben számítjuk, úgy az tekinthető a legnagyobb kereskedelmi partnernek: 2022-ben az EU-val folytatott kétoldalú kereskedelem összértéke 54 milliárd dollár volt, ebből csak Németország [17 milliárd](#) dollárt tett ki. Jelentős partnernek számít Afrikán és a BRICS-en túl az Egyesült Államok is, amellyel szemben mintegy 2,5 milliárd dollár kereskedelmi többlete van. Dél-Afrika Oroszországgal folytatott kereskedelme a politikai partnerségükhöz viszonyítva marginálisnak mondható. Utóbbinak az ereje az erőegyensúly elméletén nyugszik. Dél-Afrika célja egy [egyenlőbb nemzetközi rend](#) létrehozása, amelyben az Egyesült Államoknak korlátozottabb szerep jut. Azonfelül, hogy a Szovjetunió segítette korábban a függetlenségi csatákat megvívni a hidegháború alatt, ma az Oroszországgal való politikai viszony igazi erejét az egyensúlyozás közös célja adja, és nem a közös ideológia.

3.5.2. Technológia: amerikai űrtechnológia, kínai kommunikáció

Dél-Afrika technológiai szektorának főbb együttműködései közé tartozott a Covid–19-vakcina gyártása a Johnson & Johnsonnal, valamint a [felhőtechnológia bevezetése](#) az Alibaba Clouddal. A köztársaságnak azonban gyenge a kiberbiztonsági szabályozása. Ennek fényében Kína vezető partnerré vált az ICT-szektorban a [Huawei-jel az élen](#). Az űrkutatásban a Dél-afrikai Nemzeti Űrügynökség szorosan együttműködik a NASA-val, valamint a BRICS-szel is indultak közös kezdeményezések.

3.5.3. Biztonságpolitika: fegyverexport, hadgyakorlat, regionális közvetítés

Dél-Afrika fontos szerepet játszik a stabilitás és a béke fenntartásában. Megbeszéléseknek [adott otthont](#) az etióp kormány és a tigréi lázadók képviselői között, és egy lesothói konfliktusban is [közvetítői szerepet vállalt](#). Ezenfelül figyelemre méltó hazai védelmi ipart fejlesztett, amelynek eredményeként 2021-ben több mint [170 millió dollár értékben](#) exportált fegyvereket, lőszereket és katonai felszereléseket 67 országnak, többek között az elsődleges vevőinek, a Perzsa-öböl menti államoknak és Egyiptomnak. Dél-Afrika szoros államközi együttműködésekben is részt vesz, mint a Kínával és Oroszországgal közös [haditengerészeti gyakorlat](#) az Indiai-óceánon minden februárban. Valójában Dél-Afrika több országgal is rendszeresen végez közös gyakorlatokat, az említett Kínán és Oroszországon túl az [Egyesült Államokkal](#), Német- és Franciaországgal, valamint félévente Brazíliával és Indiával. Emellett kétoldalú védelmi együttműködési megállapodásban áll több afrikai országgal és Kubával is.

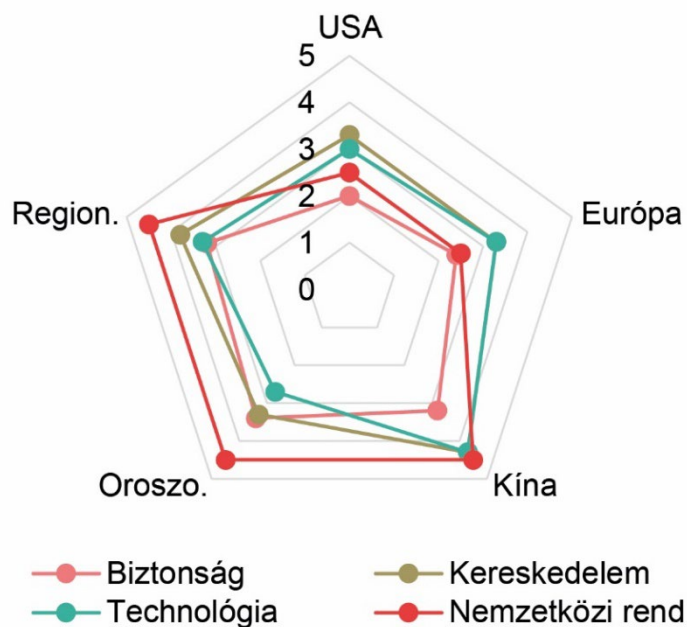
3.5.4. Nemzetközi rend: globális reformok pártján

Dél-Afrika a BRICS világnézetét osztja, amely szerint új globális rendre van szükség, amelyben a hatalom jobban eloszlik. A jelenlegi világrend szabályait rosszul alkalmazottnak és alkalmatlannak találja, ebből kifolyólag ENSZ- és WTO-reformok mellett kampányol és a multipolaritást szorgalmazza.

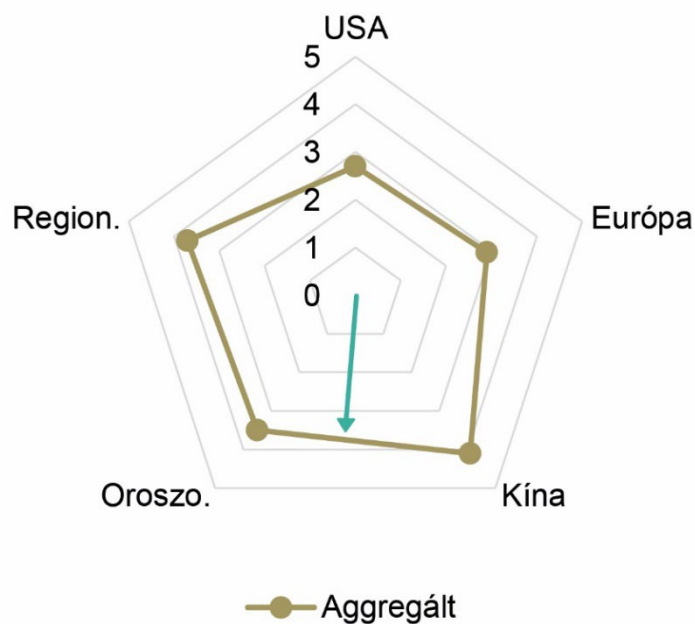
3.5.5. Dél-afrikai Köztársaság ingapolitikája a hatalmi központok között

Az ábrán látszik, hogy Dél-Afrika inkább a globális kelethez és délhez húz, azonban a technológiát tekintve Kína mellett továbbra is fontos Európa és Amerika is.

Dél-Afrika - részterületenként

Dél-Afrika - aggregált

3.6. Törökország

Törökország a Nyugattal szoros kapcsolatban áll, úgy az Európához való földrajzi közelsége, mint a NATO-tagsága terén. Az ország fő stratégiája a földrajzából és a történelméből adódóan a Nyugat és a többi nagyhatalom közötti egyensúlyozás, aminek célja a másoktól való függőség megszüntetése. Az [ukrajnai háborúban Törökország](#) álláspontja úgy jellemezhető, hogy Kijev-párti anélkül, hogy nyíltan Moszkva-ellenes lenne. Az ENSZ 2022. márciusi szavazásában Törökország elítélte az orosz agressziót, ezenfelül [fegyveres drónokat](#) szállított Ukrajnának, amelyek a háború első hónapjaiban különösen hatékonyak bizonyultak, valamint lezárta a Fekete-tengert és a Földközi-tengert összekötő [Boszporuszt](#) is, ezzel megakadályozva, hogy Moszkva megerősítse a fekete-tengeri flottáját.

3.6.1. Gazdaság és kereskedelem: Oroszország kiskapuja és Eurázsia hídjá

Mindezen intézkedései ellenére Törökország továbbra is tartózkodik az Oroszországot érintő szankcióktól, mivel félti a Moszkvával fennálló erős gazdasági kapcsolatait. Ez be is vált, hiszen az Oroszországba irányuló exportja 2022-ben elérte a [9,34 milliárd](#) dollárt, ami 57,5 százalékos növekedést jelent a megelőző év [5,93 milliárd](#) dollárjához képest. Ez az összeg így is jelentősen elmaradt a beérkező majd [60 milliárd](#) dollárnyi orosz importtól (a teljes import közel 17 százaléka). Ez körülbelül 50 milliárd dollárnyi kereskedelmi deficitet jelent, amiben nagy szerepe van annak, hogy Törökország a [harmadik](#) legnagyobb fogyasztója lett az orosz foszszilis energiahordozóknak. A háború fényében a Moszkvával folytatott erős kereskedelme miatt sok kritika érte az országot, főként a [szankciók kijátszásában](#) játszott szerepe nyomán. Törökország a háború előtti szinthez képest jelentősen növelte az orosz kőolaj importját, amelyet feldolgoz, és egy részét finomított kőolajtermék formájában [továbbértékesíti](#), többségét az olajembargót kihirdető nyugati országokba.

Ankara a kereskedelemben a szabad piacot és a nyitott gazdaságpolitikát szorgalmazza. Az ország alapító tagja a WTO-nak, és 1995 óta vámunióban áll az Európai Unióval is. Gazdasági kapcsolata az EU-val rendkívül szoros, a blokk Törökország [legfontosabb kereskedelmi partnere](#), 2022-ben a török áruexport 41 százalékáért és az import negyedéért felelt. 1999-ben az ország megkapta az EU-tagjelölti státuszt, amely számos politikai és gazdasági előnnyel is jár, habár a csatlakozás azóta lekerült a napirendről. Az unió számára [kritikus nyersanyagoknak](#) tekinthető bór és földpátok globális termelésének a 48, valamint a 32 százalékáért felel, és az EU szükségleteinek a 99, illetve az 51, valamint az antimonigényének a 63 százalékát is Törökország biztosítja, amely komoly előnyt jelenthet számára a tárgyalásoknál. A bór sokoldalú elem, az iparban, a mezőgazdaságban, az egészségügyben és a megújulóenergia-szektorban is fontos alapanyag, a földpátokat pedig üveg és kerámiák készítéséhez használják. Mindezek mellett Ankara igyekszik a kereskedelmi kapcsolatait diverzifikálni, az afrikai országokkal a kereskedelmi forgalma hatszorosára nőtt az elmúlt két évtizedben. Ugyanakkor Törökország még mindig az energiaszükségletének [74 százalékát importálja](#), és a primer energia 83 százaléka fosszilis tüzelőanyagokból származik, amelynek döntő többségét Oroszországtól szerzi be.

Törökország legnagyobb stratégiai előnyéhez a földrajzi elhelyezkedése járul hozzá, amelynek köszönhetően olyan kritikus kereskedelmi gócpontokat ellenőriz, mint az eurázsiai államok fő szállítási útvonalát jelentő Boszporusz. Ezzel az arányaiban kis területű földrajzi egységgel számos országra nyomást tud gyakorolni bármely politikai kérdéssel kapcsolatban. Az Európa és Ázsia között hídként szolgáló Törökország számára remek lehetőséget biztosít gazdasága fejlesztésére a [Középső Folyosó](#) néven ismertté vált, Oroszországot megkerülő, Európát Törökországon, Grúzián, Azerbajdzsánon és Közép-Ázsián át Kínával összekötő, többnyire szárazföldi kereskedelmi útvonal. Ez jelenti legrövidebb utat Kína és Európa között, amely a térség összes államának gazdasági lehetőségeket tartogathat, így az elmúlt években sorra

jelentik be az újabbnál újabb [infrastrukturális fejlesztéseket](#), főleg a kínai Egy Övezet, Egy Út program keretében. A Középső Folyosó kapcsolja be a Kaukázust és Közép-Ázsiát a világ-gazdaság vérkeringésébe, így Törökország növelheti a befolyását ezekben a térségekben. Ankara kész meglovagolni a folyosó kiépülése által keltett hullámokat, és tervei szerint 2053-ra [logisztikai nagyhatalommá](#) fog válni.

3.6.2. Technológia: modernizálás keleti és nyugati segítséggel

Törökország külföldi működőtőke-befektetéseinek [60 százalékáért](#) az EU országai a felelősek, és nemcsak a kereskedelemben, hanem a technológiai exportban is a legfontosabb partnernek bizonyulnak. A nyugati vállalatok Törökország első számú választásai az innovatív és high-tech technológiáknál, ez alól kivételt jelentett az 5G-hálózat kiépítésére választott kínai cég, a Huawei. Ankara hosszú távú célja a technológiai szektor modernizálása, amelyhez egyaránt nyugati, illetve keleti tőkét szeretne felhasználni.

3.6.3. Biztonságpolitika: a Boszporusz öre kulcsszerepben a NATO-nál

Az 1936-os montreux-i egyezmény értelmében Ankara ellenőrzi az áthaladást a régóta vita tárgyát képező tengeri szorosokon (a Boszporuszon, a Márvány-tengeren és a Dardanellákon), amelyek kulcsfontosságú, évente több száz millió tonnás áruforgalmat bonyolítanak le. Az ország több támaszpontján amerikai és NATO katonai erők állomásoznak, az Incirlik légi bázison pedig amerikai nukleáris fegyvereket is tartanak.

A védelmi szektorban hatalmas fejlődésen ment keresztül az utóbbi években: jelenleg Törökország a világ [12. legnagyobb fegyverexportőre](#), miután 2018 és 2022 között az azt megelőző 5 évhez képest mintegy 70 százalékos exportnövekedést tudhatott magáénak, 2022-ben pedig az ország teljes védelmi és repülőgépipari exportja elérte a [4,3 milliárd dollárt](#). Egyik leg sikeresebb harcászati eszköze a TB2 Bayraktar drón, amely egy ötven évvel ezelőtt indított hadiipari stratégia eredménye, és amely a török védelmi ipar autonómiáját célozza. A török drónokat Ankara az afrikai és közép-ázsiai új partnerekkel szembeni diplomáciai stratégiájában, illetve a közel-keleti és európai feszült kapcsolatainak a stabilizálására is felhasználja. [Fegyverimportjának](#) a legnagyobb része Olaszországból és az Egyesült Államokból érkezik. Törökország stratégiai elhelyezkedésének köszönhetően a NATO egyik kulcsszereplője, az orosz–ukrán konfliktussal pedig ez a jelentősége csak tovább nőtt, így Ankara kapcsolata az Egyesült Államokkal rendkívül szoros, bár időnként vitákkal terhelt.

Az ország lakosságának egyötödét kitevő kurdok régóta aggodalmat keltenek Ankarában a nagyobb autonómiára, illetve esetenként függetlenségre irányuló követeléseik miatt. A kurd nacionalizmus erősödésének félelme hajtotta Törökországot a szíriai polgárháborúba is, amelynek eredményeként a török hadsereg 2016 óta uralja Észak-Szíria egyes területeit. Erdoğan elnök most Törökország regionális pozícióját kívánja tovább erősíteni, különösen a Közel-Keleten, ahol az Egyesült Államok visszaszoruló jelenléte vákuumot hagyott maga után, amelyet Ankara szeretne betölteni.

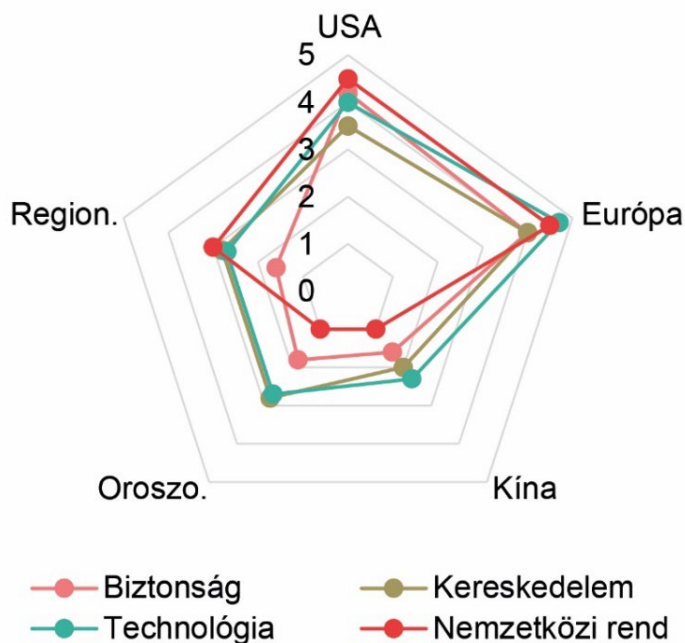
3.6.4. Nemzetközi rend: a világ nem csak ötből áll

Erdoğan elnök híres idézete, miszerint [„a világ nem csak ötből áll”](#), az ENSZ Biztonsági Tanácsának megreformálására utalt. Ankara támogatja a multilateralizmust, és fontosak számára a nemzetközi szervezetek, bár kifogásolja ezek felépítését. Külpolitikai szempontból Törökország továbbra is a Nyugat felé fog húzni, ám nem veti meg a további partnereket sem, és egyre inkább erősíti regionális vezető szerepét is, elsősorban a [Türk tanácson](#) keresztül. A partnerei diverzifikációjával igyekszik megerősíteni a szerepét a nemzetközi porondon, hogy elérje a célját, a stratégiai autonómiát.

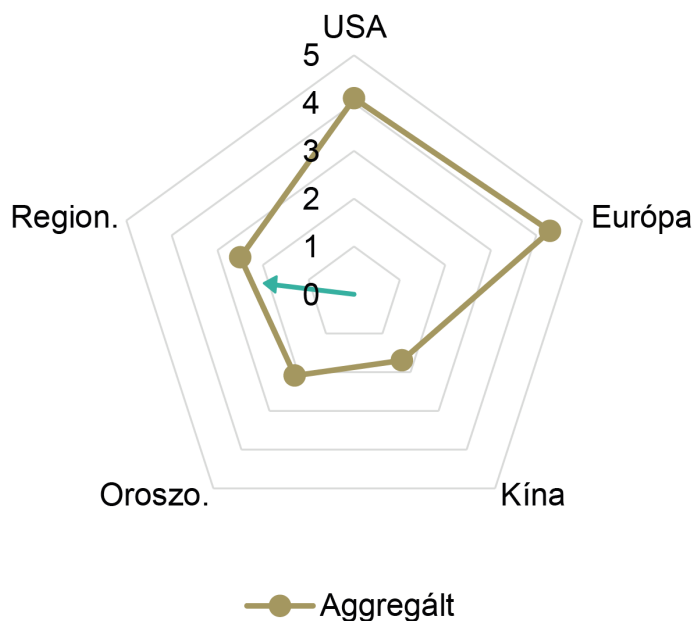
3.6.5. Törökország ingapolitikája a hatalmi központok között

Törökország kulcsfontosságú szereplője a NATO-nak és fontos kereskedelmi partnere az Európai Uniónak is, ebből adódóan az inga lengési tartománya minden szempontból a nyugati hatalmak felé húz. Ugyanakkor az is megfigyelhető, hogy az elmúlt években a török külpolitika fókuszába egyre inkább a régió országaival folytatott együttműködés kerül.

Törökország - részterületenként

Törökország - aggregált

3.7. Kazahsztán

A közép-ázsiai régió mindig is nagyhatalmak játszótereként volt számontartva, az utóbbi években viszont ezek az országok jelentős geopolitikai stratégoszokká, ingaállamokká váltak, amely során céljuk az el nem kötelezettség és a pragmatizmus stratégiáját folytatva a lehető legnagyobb mértékű előnyre szert tenni.

Kazahsztán mint 1991-ben függetlenedett posztszovjet állam Fehéroroszország után egyértelműen Oroszország legfőbb szövetségesének tekinthető katonai és gazdasági értelemben egyaránt. Ezt bizonyítja, hogy megmaradt az orosz mint a kazah melletti hivatalos nyelv, amelyet a népesség jelentős többsége használ, és az országban ma is 300 ezer fős orosz kisebbség él. Moszkvának továbbra is nagy befolyása van Asztana gazdaságára, annak ellenére, hogy utóbbi igyekszik függetlenedni. Kazahsztán az Eurázsiai Gazdasági Unió öt tagjának egyike, a szervezettel szemben gyakori kritika, hogy az indirekt módon Oroszország érdekei mentén nyomást gyakorol [Kazahsztán gazdasági mozgásterére és szuverenitására](#).

3.7.1. Gazdaság és kereskedelem: már Európa vezet

Az orosz befolyás ellenére Asztanának gazdasági téren van a legnagyobb mozgásteré. Az Európai Unió tekinthető Kazahsztán [legnagyobb kereskedelmi partnerének](#), hiszen a teljes export 39 százaléka az unióba érkezik, és 2021-ben a teljes külkereskedelmének a 29,4 százalékát az EU27-tel bonyolította. Az önálló államokat nézve Oroszország a legfőbb kereskedelmi partner, mert Kazahsztán importjának a [34,9 százalékát](#) biztosítja, míg Kína a kazah összes export egyötödének a felvevőpiacát jelenti. Ez az aránytalanság a kereskedelmi mérlegben is megmutatkozik, Asztana jelentős [deficittel rendelkezik](#) Moszkvával szemben. Kína Kazahsztán legnagyobb exportpartnere és második legnagyobb importpartnere volt 2016 és 2020 között. A két ország közötti kapcsolat egyre erősödik a május 18-án tartott kazah–kínai beruházási kerekasztal-beszélgetést követően, ahol 47 megállapodást írtak alá [22 milliárd dollár](#) értékben, amely kiterjed az Egy Övezet, Egy Út programra, valamint olaj- és gázszállító rendszerek bővítésére és üzemek fejlesztésére.

Az ország egyik stratégiai előnye, hogy messze a világ legnagyobb uránkitermelője (2022-ben a [globális kitermelés 43 százalékáért](#) felelt). A legnagyobb uránkitermelő cég a 75 százalékban állami kézben lévő, de jelentős orosz befolyás alatt lévő Kazatomprom, míg a másik legnagyobb az oroszországi Roszatom által [korábban megvásárolt](#) kanadai Uranium One. Előbbi cégbe 2023 májusában [49 százalékos](#) részesedéssel bevásárolta magát a Roszatom, a korábbi két tulajdonosa eladta a Sztjepnogorszki Bányászati és Vegyi Üzem 100 százalékos részesedését az orosz vállalatnak. A világ urándúsítási kapacitásának [mintegy felét](#) adó Oroszországnak így egyre nagyobb a befolyása a kazah uránkitermelésben.

Az államot a nagyfokú nyersanyagfüggőség sérülékennyé teszi: amikor 2014-ben az olaj és az ásványi anyagok ára összeomlott a piacon, az állam GDP-je három év alatt [42 százalékkal esett](#). Annak ellenére, hogy azóta a kereslet megugrott, ma a problémát az jelenti, hogy a 30 milliárd hordó kőolajtartalékkal büszkélkedő állam olajfinomítási kapacitásai minimálisak, így a nyersolajat Oroszországnak kell továbbítania feldolgozásra.

Az erős orosz befolyás ellenére Kazahsztán igyekszik diverzifikálni a gazdasági kapcsolatait, ennek eredményeképpen eltávolodik Moszkvától és közelít Kína felé, miközben az unióval továbbra is szoros az együttműködése. Utóbbit támasztja alá az is, hogy 2023 április 1-jével bevezetett egy online valós idejű árumonitoring-rendszert, amelynek segítségével kiküszöbölhető, hogy [párhuzamos importot](#) folytasson, azaz az Oroszország ellen hozott szankciók alá eső exporttermékek ne tudjanak keresztülmenni az államon. A rendszer hatékonysága ugyanakkor még kérdéses, mivel Kazahsztán jelenti Moszkvának a legfontosabb kikaput az

embargók kikerüléséhez. Tekintettel arra, hogy a kazah kőolaj- és gázexport [80 százaléka](#) Oroszország olajvezeték-rendszerén halad keresztül, Kazahsztánnak gazdasági területen sincs korlátlan mozgástere Oroszországgal szemben.

A közép-ázsiai állam utóbbi években végbemenő geopolitikai felértékelődését jól tükrözi az országba érkező külföldi közvetlen tőkebefektetések (FDI) mérete is: 2022-ben 10 éves rekordnak számító, 28 milliárd dollárnyi FDI áramlott Kazahsztánba főként nyugati országokból (48 százaléka az EU-ból). A legtöbb befektetés a bányászatba folyt, majd azt követte a gyártás, a kereskedelem és az értékesítés. Ebből arra is következtetni lehet, hogy az országra egyfajta „alternatív Oroszországgént” tekint a Nyugat, amely bizonyos nyersanyagok esetében képes lehet pótolni a kieső orosz mennyiséget, miközben a Kazahsztánba érkezett áru az Eurázsiai Gazdasági Uniónak köszönhetően az orosz piacot is kiszolgálhatja.

3.7.2. Technológia: a nagyhatalmak csatateré

A technológia terén Kazahsztán nyitott mindegyik hatalom ajánlataira, ahol igyekszik a legjobb lehetőségeket és üzleteket megtalálni. Az 5G-technológia kiépítésében szoros a verseny a különböző szolgáltatók között. A kazah főváros, Asztana 5G-infrastruktúrájának kiépítésére a kínai [Huawei](#) nyert megbízást. A telekommunikációs óriás emellett fontos szerepet vállal a szektor szakembereinek [képzésében](#) is. A már 2021-ben megkezdődő kiépítés nyomán világszinten az első 10 olyan ország között van, ahol bevezették az új technológiát. Az ország más városaiban is indultak próbaüzemmel 5G-hálózatok, ezeket azonban már a Kcell helyi szolgáltató az [Ericsonnal együttműködve](#) kezeli. A modern technológia várhatóan [2027-re 75 százalékos lefedettséget](#) fog jelenteni a 2,7 millió km²-es államban. Kazahsztán egyik legfontosabb partnere a digitalizáció és az űrtechnológia terén Franciaország, a [két ország között egyre szorosabb a partneri kapcsolat](#) ezeken a területeken. Kazahsztánban található a Bajkonur kozmodróm, amely az orosz űrhajók indítása mellett már NASA-űrhajókat is indított. A területet Kazahsztán függetlensége óta Oroszországnak adták kölcsön, viszont az ukrán háború kitörése óta a bérleti díj ki nem fizetésére hivatkozva [Kazahsztán elzárta a területet Oroszországtól](#). A közép-ázsiai ország a mesterséges intelligencia körül formálódó kérdések terén is az úttörők között van: Asztana többek között az UNESCO égisze alatt létrejött mesterséges intelligenciával kapcsolatos nemzetközi konferenciának [adott otthon az idén](#).

3.7.3. Biztonságpolitika: az orosz medve árnyékában

Biztonsági dimenzióban Kazahsztán – amennyire az orosz befolyás korlátai engedik – semleges külpolitikát folytat. Ezt mutatja az ENSZ Közgyűlésen mutatott magatartása, ahol a szavazatával tartózkodott az Oroszország elítélését érintő kérdésben, valamint ellene voksolt annak, hogy felfüggeszék-e Moszkva státuszát az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában, miközben Kaszim-Zsomart Kemeluli Tokajev elnök [kijelentette](#), hogy a területi integritást szem előtt tartva nem ismerik el a szakadár Donyecki és Luganszki Népköztársaság „kvázi államait”. A semlegességi politika célja a kazah külügyminiszter-helyettes, [Roman Vaszilenko bejelentése](#) alapján az, hogy Asztana nem akarja magát egy „új vasfüggöny mögött találni”, vagyis nem kíván Oroszországgal mélyebben együttműködni, ugyanakkor a nyugati szankciós politikáknak sem akar áldozatául esni.

Ennek ellenére Kazahsztán inkább közelít Oroszország felé biztonságpolitikai szempontból, amiben közrejátszik a történelmén felül a földrajzi helyzete is: Moszkva legfőbb védelmi stratégiáját mindig is az jelentette, hogy az államhatárt a lehető legmesszebb tolja a mindenkori fővárostól, ezért kifejezetten szenzitív módon kezeli a Kazahsztánnal közös 7500 km-es vonalat is. A legjelentősebb védelmi szerveződés, amelynek az ország a tagja, az orosz vezetésű, hat posztszovjet államot tömörítő Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezete (CSTO). Elköteleződését a szervezet felé mutatja, hogy a 2022 eleji kazah belső zavargások

felszámolására Tokajev államfő ennek a szervezetnek [a beavatkozását kérte](#), ennek során mintegy két hét alatt sikerült a vizsályt békés módon felszámolni. Az ország NATO-val való kapcsolatait a [CSTO-tagság korlátozza](#), ugyanakkor Kazahsztán az egyetlen közép-ázsiai állam, amely a NATO-val való együttműködését a PfP szerinti egyéni partnerségi cselekvési terv (IPAP) kidolgozásának szintjére fejlesztette³, ugyanakkor mégsem valószínű, hogy valaha is teljes értékű taggá válna.

3.7.4. Nemzetközi rend: a kazah inga most kezd kilengeni

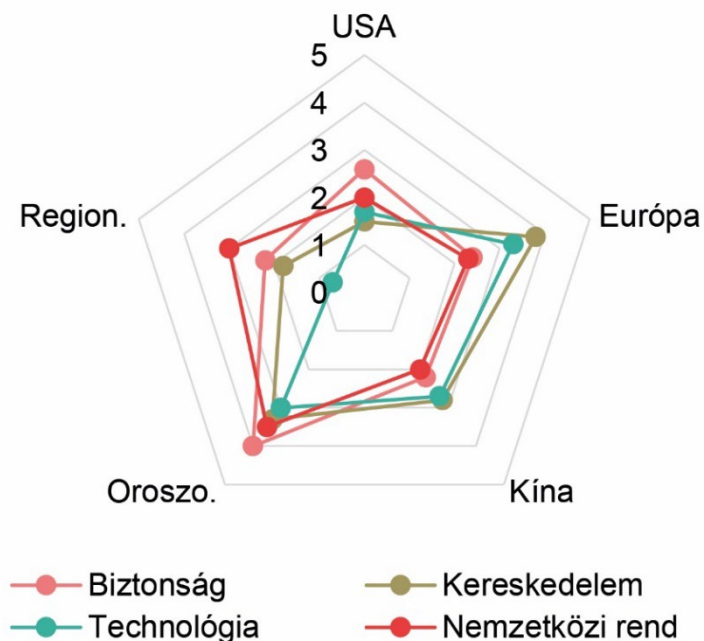
Asztana szuverenitásának a növelése céljából szükségszerű az egykori anyaországtól való eltávolodás, amelyet történelme és földrajzi helyzete is jelentősen korlátoz. Ugyanakkor az utóbbi években folytatott pragmatikus politikai irányváltás eddig ígéretes stratégiának mutatkozik: az orosz függésről való teljes leválás egyelőre várat magára, azonban a gazdasági kapcsolatok diverzifikálása terén évről évre jelentős a fejlődés. Ezt mutatja a nemzetközi szervezetekben való tagsága is, ahol már 31 éve tagja az Egyesült Nemzetek Szervezetének, valamint az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek (OSCE). 1991-ben lett alapító tagja a Független Államok Közösségének, továbbá alapító tagja volt 2001-ben a Sanghaji Együttműködési Szervezetnek, 2015-ben pedig az Eurázsiai Gazdasági Unió alapításában is kiemelt szerepe volt, miközben a Nyugat irányába is közelít.

³ Az IPAP (Individual Partnership Action Plans – Egyéni Partnerségi Cselekvési Terv) egy olyan partnerségi eszköz, amely lehetővé teszi a NATO-nak, hogy célzott országspecifikus tanácsokat adjon a védelemmel és biztonsággal kapcsolatos belső (akár intézményi) reformokkal kapcsolatban.

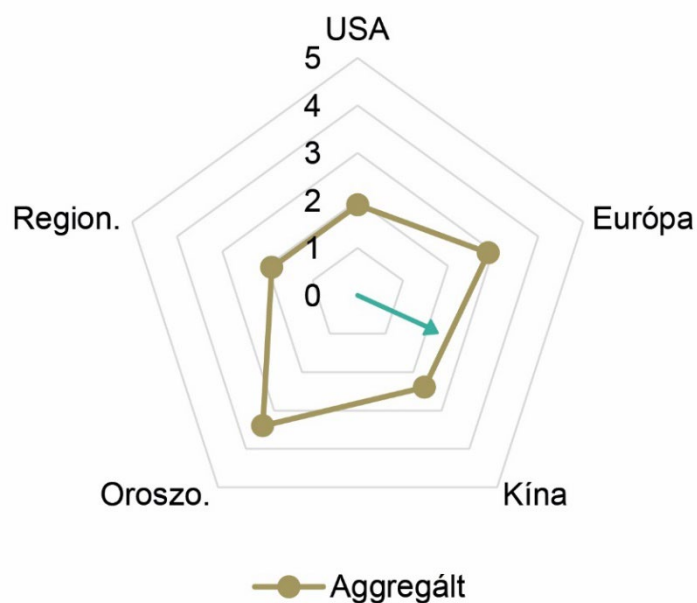
3.7.5. Kazahsztán ingapolitikája a hatalmi központok között

Kazahsztán ábráján látható, hogy bár még mindig jelentős orosz befolyás alatt áll, igyekszik minél jobban Európa felé nyitni. Míg a biztonság szempontjából Oroszország a fő partner, a technológia és a kereskedelem tekintetében már jobban preferálja Európát.

Kazahsztán - részterületenként

Kazahsztán - aggregált

4. Politikai javaslatok

4.1.1. Nagyhatalmak számára

A hidegháború végével felerősödtek a globalizációs folyamatok. Az első éveket meghatározó geopolitikai változásokat főképpen a posztszovjet államok „nyugatisodása” jellemezte. Ahogy az Egyesült Államok és az Európai Unió erejéhez fokozatosan felzárkózott Kína, majd a szovjet utódállam Oroszország, a középhatalmak újra választási potenciállal kezdtek rendelkezni. A jelenlegi multipoláris világrend abban más, mint az azt megelőző, hogy a fejlődő országok jelenleg nem állnak bináris döntéskényszer előtt a céljaik eléréséhez. Az egyik fél melletti teljes elköteleződés kiszolgáltatottságot, függőséget és a többi nagyhatalom általi fenyegetettséget jelentene. Ezen államoknak szélesebb politikai eszköztáruk és választási lehetőségük van a gazdaságukat, a kereskedelmüket, a biztonságukat és a modern fejlődésüket érintő kérdéseket illetően. Ez a logika az Egyesült Államok és az Európai Unió számára még ismeretlen, ennek az egyik legutóbbi jelét az Oroszországot illető ENSZ-szavazások eredménye jelentette a számos tartózkodás nyomán.

Az elemzésben helyet kapott hét állam tehát már felismerte a multipoláris világrendben rejlő lehetőségeket. A következő lépés az, hogy ezt a logikát követve hogyan tudják a nagyhatalmak a saját malmukra hajtani a vizet, és elérni azt, hogy az ingaállamok az ő irányukba lengjenek.

Az első lépés annak a felismerésnek a kényszere, hogy a keleti hatalmak erejükben való relatív megerősödése a globális erőviszonyok gyökeres átalakulásához vezet. Ez a folyamat gazdasági téren már évek óta egyértelmű változást eredményez, amelyhez napjainkban zárkózik fel a biztonsági és technológiai dimenzió. Ahhoz, hogy a nyugati hatalmaknak továbbra is vezető szerepük legyen a nemzetközi rendszerben, szükségszerűvé vált az eddig folytatott ösztönző politikáik átalakítása. Ez magában foglalja, hogy a hatalmak figyelembe veszik az adott államok helyi, regionális és globális prioritásait. Ez olyan szintű jelenlétet, elkötelezettséget és rugalmasságot igényel, amelyhez az Egyesült Államok és Európa nincs hozzászokva. A nyugati hatalmak közelmúltban folytatott beavatkozása az olyan eseményekbe, mint a líbiai vagy az iraki konfliktus, sértik a nemzeti szuverenitás elvét, így gyengítik a Nyugat üzenetét. Ennek ellenére az ingaállamok jellemzően a Nyugat által dominált nemzetközi rend mellett köteleződnék el, igaz, sokszor azzal szemben jelentős reformigényeket fogalmaznak meg. A nyugati rend mellett való elköteleződés nem jelenti az egyes dimenziókban történő együttműködés diverzifikációjának hiányát. Az ingaállamok jelentősen nagyobb előnyre tudnak szert tenni, amennyiben gazdaságilag Kínával vagy Oroszországgal folytatnak szorosabb együttműködést. A nyugati hatalmak számára így az átfogó képet lenne célszerű előtérbe helyezni, vagyis optimális esetben a Nyugat feladata a játéktér és a szabályok megteremtése, míg a többi állam a játékosokat jelentené.

4.1.2. Középhatalmak számára

A különböző dimenzióknak eltérő politikai javaslati vannak. **A gazdaság és a kereskedelem** terén a globális dél középhatalmai nem hoznak olyan döntéseket, amelyekkel magukat hátrányos helyzetbe kényszerítik, mivel nagymértékben függenek a külkapcsolataiktól. Emiatt jelentős üzenete van annak, hogy egyik ingaállam sem támogatta Oroszország szankcionálását az ENSZ szavazásán. A Nyugat számára nyilvánvalóvá vált, hogy a G20-ak nem követik Washington álláspontját minden kérdésben, akár gazdasági, akár biztonsági értelemben. Már elkezdődött a dedollarizáció, ami többek között megfigyelhető Szaúd-Arábiában, amely nyitott az olaj más valutában történő értékesítésére, vagy a helyi valutát preferáló Törökországban. Egyes ingaállamok, mint India vagy Kazahsztán számára a Nyugat jelenti a legnagyobb

partnert, azonban az olyan szerződésekkel, mint például az Átfogó Regionális Gazdasági Partnerség (RCEP), Ázsia felé is nagymértékben nyitnak. A Nyugat geopolitikai erejét jelentősen tudná növelni az, ha az EU és az USA között kibontakozó gazdasági érdekkellentét feloldására komolyabb erőfeszítések történnének. Továbbá a nyugati pozíción lendítene a megfelelő potenciállal rendelkező ingaállamokba érkező FDI növelése.

Biztonsági területen az egyes események eszkalációja és az ultimátumok jelenléte aláássa az együttműködésekre tett erőfeszítéseket. A nyugati elrettentés olykor provokációként realizálódik, ami a szándékkal ellentétes eredményt vonz maga után, ahogyan az látható Tajvan vagy a Dél-kínai-tenger esetén. Habár a biztonsági dilemma feloldhatatlannak tűnik, párbeszéddel lépéseket lehet tenni a kölcsönös bizalom kiépítése felé, amely ma főleg az Egyesült Államok és Kína között lenne a legfontosabb.

A bináris logika felhagyása a biztonsági dimenzióban egyaránt fontos, mivel az egyik fél melletti elköteleződés kényszere újabb blokkosodáshoz vezethet, amelyben valószínűsíthetően a feltörekvő nagyhatalmak tudnának előnyre szert tenni nyugati társaikkal szemben. A kisebb államok, amelyek gazdaságilag eleve függenek az olyan hatalmaktól, mint Kína, inkább választják a potyautas-politikát, mintsem a gazdasági fejlődésüket hátrahagyva köteleznék el magukat a Nyugat védőhálója mellett. Ennek elkerülése érdekében érdemes az olyan regionális biztonsági szerveződések, mint a Quad megalkotása mellett a bilaterális védelmi együttműködések is előmozdítania az USA–EU szövetségnek.

Amennyiben a Nyugat meg kívánja előzni a **technológiai befektetések** terén Kínát, az nagyságrendekkel nagyobb terhet jelentene számukra gazdaságilag, mint amekkorát az jelenleg Pekingre ró. Az USA figyelmeztetése ellenére a legtöbb állam a kínai Huaweiit bízza meg az újgenerációs 5G-hálózat kiépítésével, amely a gazdasági versenyképesség alapkövét jelentheti a következő években. A Global Gateway, amely az Egy Övezet, Egy Út program kihívójaként emlegetett EU-s kezdeményezés, még nem mutatott valós eredményeket, és finanszírozásban is meglehetősen elmarad a konkurensétől.

A Nyugat a legnagyobb potenciállal és gyakorlattal a **nemzetközi rend és a globális kormányzás** terén büszkélkedhet. Az ingaállamok, kiemelt tekintettel az olyan nagyobb hatalmakra, mint India vagy Brazília, azonban gyakran hangoztatják a reformok szükségszerűségét. A nemzetközi intézmények gyakran befagyottnak tekinthetők, amelyekben elmaradt a globális folyamatokhoz való alkalmazkodás. Franciaország, annak ellenére, hogy a második világháború vége óta jelentősen kisebb a geopolitikai súlya, még mindig az ENSZ Biztonsági Tanácsának öt állandó tagja között van. Ahhoz, hogy a nyugati hatalmak továbbra is fenn tudják tartani a koordinációs vezető szerepüket, az asztalhoz kell engedniük azokat az államokat, amelyek alulreprezentáltak az erejükhöz képest.

4.1.3. Többi nemzetállam számára

A modern ingaállamok jelenlegi tapasztalatai mindenképpen segítséget jelentenek számos kisebb nemzetállam, köztük Magyarország stratégiájának kialakításában, és sok tekintetben akár példaként szolgálhatnak. Hazánk rendkívül jó együttműködési potenciállal rendelkezik: a NATO- és EU-tagság által jelentett kötöttségek és kötelezettségek mellett is épít és építhet kapcsolatokat a világ többi részével és az új multipoláris világrend egyfajta találkozási pontjaként léphet fel a világpolitika színpadán. Az ingaállamokkal érdemes fejleszteni politikai, kereskedelmi és befektetési kapcsolatokat, hiszen ezek az államok nem csak felértékelődnek a következő években, de pragmatikus hozzáállásuk révén jó partnernek bizonyulhatnak egyes konkrét ügyek mentén.